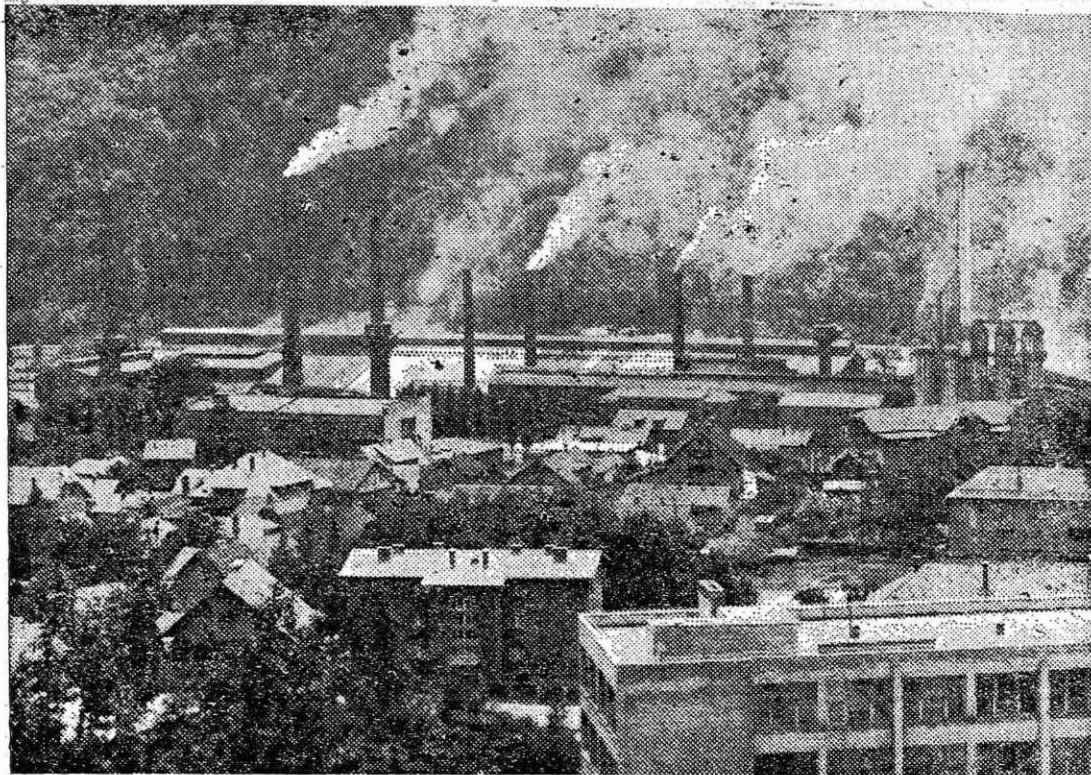

LETO XV. Številka 34
Jesenice, 24. avgusta 1973

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Od energije in transporta, do novih proizvodov in investicijske izgradnje

Da bodo naši bralci, člani delovnega kolektiva, dobili kar najbolj popoln vpogled v vsa področja dela v Železarni, danes nadaljujemo in zaključujemo s prikazom nekaterih dejavnosti, ki jih v glasilu nismo tekoče spremljali ali ki šele v daljšem časovnem obdobju lahko dajo popolnejši vpogled v pomembnost in širino. Danes predstavljamo: energetske obrate, transport, tehnične službe, energetsko gospodarstvo, OPTIO (oddelek za projektiranje in tehnologijo investicijske opreme) in investicijsko izgradnjo. Prikaz povzemamo iz polletnega poslovnega poročila Železarne.

V prvem polletju 142.156 MWh elektro energije

V prvem poletju je bilo v lastnih elektrarnah proizvedeno 20.536 megavatnih ur

(MWh) elektro energije ali 89,5 odstotka polletnega plana, nabavljene elektro energije pa je bilo v prvem poletju 121.620 megavatnih ur, ali 94,6 odstotkov poletnega plana. Že v prvem poletju je znašala redukcija električne energije

3.450.000 kilovatnih ur (kWh), kar pomeni izpad okrog 5300 ton elektrojekla.

V parnih kotlih je bilo v tem času planirane 213.300, dosežene pa 224.067 ton toplotne energije ali 104,6 odstotka. Na vetrilih so predvidevali 169.999.932, dosegli pa 169.866.200 normalnih kubičnih metrov toplotne energije, na centralni toplotni izmenjevalni postaji (CTIP) pa so planirali 13.125, dosegli pa 12.061 G kalorij ali 91,4 odstotka.

Na plinski in vodni energiji so dosegli naslednjo proizvodnjo:

(Nadalj. na 3. strani)

Velik izpad proizvodnje zaradi ponovne omejitve električne energije

Kljub optimističnim napovedim distributerjev, kakor smo poročali v naši zadnji številki, je ponovno prišlo v zadnjih dneh do večjih omejitev električne energije, ki ni prizadela samo električnih peči kot doslej; temveč tudi nekatere druge obrate. Na vodstvu elektro in toplotne energije Železarne so nam posredovali naslednjo informacijo:

V nedeljo, 19. avgusta, je ob 17. uri prišlo zaradi ponovnega izpada termoelektrarne Šoštanj do 100-odstotne omejitve električne energije za električne peči, ki je bila prvotno napovedana do ponedeljka 20. avgusta do 6. ure zjutraj. Ker okvara na termo-

elektrarni Šoštanj še ni bila odpravljena oziroma je bil podaljšan remont do 14. ure, se je seveda podaljšala in celo povečala omejitev. Poleg 100-odstotne omejitve za električne peči, je bilo dodano še 45 odstotkov omejitve za ostalo uporabo, taka omejitev

je ostala do 19. ure zvečer, ko so napovedali 25-odstotno omejitev samo za električne peči, ki naj bi predvidoma trajala do sobote 25. avgusta.

Zaradi navedene omejitve 19. in 20. avgusta niso obratovali: elektro jeklarna 59,35 ur, izpad 650 ton proizvodnje, aglomeracija 11,40 ur, izpad proizvodnje 800 ton, bluming valjarna 3,35 ur, izpad proizvodnje 250 ton, valjarna žice 5,45 ur, izpad 110 ton, valjarna 2400 osem ur, izpad proiz-

(Nadalj. na 2. strani)

Za spominski dom borcev in mladine v Kumrovcu so prispevali

Po 8. avgustu, ko smo objavili prve podatke o prispevkih članov našega kolektiva za gradnjo spominskega doma v Kumrovcu, so še prispevali:

TOZD TALILNICE: obrat martinarna 2185 dinarjev, obrat električne peči 835 dinarjev;

TOZD VALJARNE: jeklovlek 270 dinarjev;

ORGANIZACIJA SKUPNE SLUŽBE: upravne službe 2905 dinarjev (akcija še ni zaključena).

Do 21. avgusta je bilo na blagajno tovarniškega sindikata dostavljeno 23.537,40 dinarjev, pri čemer poudarjamo, da v organizaciji skupne službe akcija še ni zaključena, prav tako še ni zaključena v valjarni bluming in v sindikalni organizaciji varnostne službe. Ob zaključku akcije bomo objavili celoten pregled prispevkov po obratih oziroma temeljnih organizacijah združenega dela.

Po sedanjih podatkih lahko sodimo, da delovni kolektiv Železarne ne bo izpolnil dogovorjene obveze, po kateri naj bi vsak zaposlen v občini prispeval po pet dinarjev. Ob dejstvu, da so nekateri člani delovnega kolektiva prispevali več kot pet dinarjev, je število tistih, ki niso prispevali nič, kar precejšnje. Morda se bo do zaključka akcije stanje le spremenilo in prebudila zavest tudi tistih, ki niso nič prispevali.

Kavperji z druge perspektive

V dosedanjih razmišljanjih o uresničevanju ustavnih dopolnil iz leta 1971 in stališč, ki jih prinašata osnutka nove zvezne in republiške ustave, smo na tem mestu ali ob raznih drugih priložnostih poudarjali, kar so poudarjali tudi najuglednejši politiki, da tako dopolnila kot stališča v obeh novih ustavah, predstavljajo močno orožje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi za uveljavljanje svojega neposrednega vpliva pri usvarjanju in delitvi dohodka oziroma družbene produkcije in oblikovanja nadaljnjega razvoja. Toda kaj pomaga v rokah orožje, če ga marsikdo niti ne pozna, niti ne zna smotrno in učinkovito uporabljati. Podobno je tudi z orožjem, ki so ga že dala ustavna dopolnila in ki ga dajejo določila v osnutkih obeh ustav. Zato smo tudi nemalokrat poudarili, da je potrebno orožje dobro spoznati, to je poznati določila oziroma stališča, ki jih prinašata osnutka obeh ustav in ga tudi znati uporabljati, to je, ta stališča znati uveljavljati v vsej svoji vsebinski globini v samoupravnih praksi. Namreč mnogi še vedno te spremembe smatrajo le kot obliko medsebojnih odnosov in v tej skupnosti največkrat vidijo le svoje osebne interese, svoj osebni dohodek, ne pa kako bo kar največ prispeval za skupni dohodek. To pa še vzročno povezuje z vprašanjem družbene oziroma razredne zavesti.

Častnost delovnih ljudi kot nosilec ustvarjalnosti in napredka. In v nadaljevanju je še nekoliko razširil Kardejevo misel: »Za današnji trenutek je značilno to, da je prišlo do nasprotja in neskladnosti med povečanimi proizvodnimi silami in samoupravljalno zavestjo po eni strani ter sedanjimi okviri družbenopolitičnega in gospodarskega sistema po drugi strani.«

Ta nasprotja, zastoja in neskladnosti v družbenoekonomskem razvoju in razvoju samoupravljanja so torej bistven povod, ki je pogojeval pomembne ustavne spremembe oz. koncept ustave, kakršen je v javni razpravi. Če se ponovno povrnemo na vsebinsko uveljavljanje samouprave, potem moramo še enkrat poudariti, da je s tem v tesni povezavi razredna zavest. Jože Goričar pravi, da: »Z družbeno zavestjo razumemo skupnost bolj ali manj samostojnih manifestacij duhovnega življenja ljudi, ki jim pravimo oblike družbene zavesti. Prek družbene zavesti zaznava človek svojo družbeno bit, se je zaveda in jo izraža.« (Sociologija, str. 120) Pri razumevanju družbenega razvoja je torej potrebno vedeti, da med družbeno bitjo (materialno osnovo družbe) in družbeno zavestjo obstoji medsebojna odvisnost in medsebojno vplivanje.

Družbena zavest in razvoj materialne osnove

Mnogokrat v dosednji samoupravnih praksi smo poudarjali vzroke za počasnejši razvoj samoupravnih odnosov in smo jih največkrat videli le v tehnokratskih, birokratskih in drugih različnih pojavih. Zelo redko pa smo v ta sklop vzrokov vključevali vprašanje družbene oziroma razredne zavesti. Pri tem smo se premalo naslanjali na marksistična spoznanja oziroma na zgodovinski materializem, ki ugotavlja, da opravlja družbena zavest ogromno vlogo pri oblikovanju in razvijanju družbene biti, da torej vpliva nazaj na vzrok svojega nastanka. Pri tem naj dodamo, da je družbena bit celota realnih, konkretnih oblik človekovega družbenega življenja ni da zajema razen konkretnih, zgodovinsko danih produktivnih sil ni produktivnih odnosov, tudi še konkretno dano družbeno strukturo, to je vse tisto, kar obstoji kot objektivna realnost neodvisno od človekove zavesti, ali na kratko materialna osnova družbe.

Na drugem kongresu samoupravljalcev Jugoslavije je Edvard Kardelj med drugim dejal: »Slednjič, tudi razvoj družbene zavesti naših ljudi, zlasti pa vodilnih socialističnih sil je vplival in še vpliva na tempo razvoja samoupravljanja v vsakodnevni praksi.« Tovariš Tito pa je ob isti priložnosti v svojem uvodnem govoru dejal: »Naša praksa kaže, da je največja moč samoupravljanja v tem, da sprošča ustvarjalno pobudo najširših množic in odpira pota osvoboditve dela in človekove osebnosti, kar pospešuje ustvarjanje zavesti in povzdiguje

Delavski razred Slovenije in Jugoslavije je v svojem boju za brezrazredno družbeno ureditev, v boju z ideologijo drugih razredov gradil svojo ideologijo, svojo razredno zavest na osnovi znanstvenega zgodovinskega materializma in jo razširjal ter utrjeval med množicami. Pri tem je avantgardno vlogo odigrala Komunistična partija oziroma Zveza komunistov. To je bilo poleg zgodovinsko danih pogojev najmočnejše orožje za zmago revolucije.

Ko danes govorimo o novi etapi boja za zmago revolucije, za zmago samoupravnega socializma, oboroženi z ustavnimi dopolnili oziroma stališči in vsebinsko osnovo osnutkov nove zvezne in republiške ustave, največkrat pozabljamo na vprašanje razredne oziroma družbene zavesti. Sicer to večkrat deklarativno omenjamo, ne da bi se znanstveno zavedali, kaj pomeni za nadaljnji razvoj. Kaj nam bodo pomagala ustavna določila, delegatski odnosi, neposreden vpliv delavskega razreda in delovnih ljudi na vse sfere dela in razvoja in drugo, če se ne bomo soočili tudi s tem vprašanjem in začeli tudi bitko za prebujanje, utrjevanje in razširjanje razredne zavesti. Pri tem pa imata največjo odgovornost Zveza komunistov, s čemer si bo ponovno izborila avantgardno pozicijo v delavskem razredu, in sindikati.

Le z bitko za razredno, samoupravljalško zavest, bomo izbojevali vsebinsko uresničitev nove ustave, bomo razpršili nezaupanje mnogih delavcev v samoupravne spremembe, bomo pospešili nadaljnji razvoj materialne osnove družbe.

Železarski globus

INDIJA

Indijska rudarska družba MMTC bo proizvedla v letošnjem letu 13 milijonov ton železove rude. Pričakujejo, da bo 9,35 milij. ton izvozila na Japonsko, 18. milij. ton v Romunijo, 0,81 milijona ton na Češkoslovaško, 0,47 milijona ton na Poljsko; po 0,1 milijona ton v Južno Korejo in Madžarsko, 0,11 milijona ton na Tajvan in 0,26 milijona ton v Bolgarijo.

INDIJA

Japonci in Indijci se niso sporazumeli o novi ceni za železovo rudo. Pogovori, ki so se začeli prejšnji mesec, se bodo nadaljevali pozneje. Indijci so najprej hoteli povišati ceno za 30 odstotkov, kasneje pa so jo znižali na 20 odstotkov. Japonci pa pristanejo samo na 10-odstotno povišanje in kot pravijo so tudi Indijci sprva prosili le za desetodstotno povišanje.

ITALIJA

V železarni Taranto, ki pripada italijanski železarski družbi Italsider, sta pričela obratovati dva 350-tonska LD konvertorja, tretjega pa še gradijo. Ko bodo obratovali vsi trije, bodo skupaj z že obratujočimi proizvedli na leto 10,5 milij. ton surovega jekla.

PAKISTAN

V novembru bodo pričeli graditi železarno Pipri. Energijska, voda, železnica in ceste za ta projekt so že pripravljene. Zgradili so tudi novo globoko pristanišče, kjer bodo lahko pristajale velike ladje, ki bodo dovažale železovo rudo, z nosilnostjo 50.000 do 60.000 ton. Rudo bodo transportirali direktno iz pristanišča v železarno s transportnimi trakovi. Začetna zmogljivost te železarne bo 1 milij. ton surovega jekla.

PERU

Perujska vlada je podpisala z dvema domačima družbama sporazum o gradnji dveh tovarnih za proizvodnjo jeklenih cevi. Te bodo uporabljali za domače cevovode in jih bodo nekaj tudi izvozili. Letna proizvodna zmogljivost prve bo 30.000 ton, druge pa 20.000 t. Jeklo bosta obe tovarni dobili iz dveh perujskih železarn, nekaj pa tudi iz Japonske.

SPANIJA

Špansko ministrstvo za industrijo je analiziralo nov popravljeni plan porabe jekla v Španiji do leta 1980. Po teh predvidevanjih bodo v letu 1980 v Španiji porabili namesto 18 milij. ton 17,42 milij. ton jekla.

GRČIJA

Japonska družba NKK da je tehnično pomoč grški železarski družbi Hellenic Steel. Gradijo dve 45-tonski električni peči in valjarno profilov z letno zmogljivostjo 250.000 ton.

Velik izpad proizvodnje zaradi ponovne . . .

(Nadalj. s 1. str.)

vodnje 160 ton, hladna valjarina Siemens pet ur, izpad 20 ton, žičarna dve uri, izpad 20 ton in žarilnica HVŽ, ki je izgubila 30 ton proizvodnje. V dveh dneh je skupaj izpadlo 2.040 ton proizvodnje.

Ze naslednji dan, to je v torek, 21. avgusta, pa je ob 14,18 uri ponovno prišla zaradi izpada Šoštanja zahteva za 100 odstotno omejitev porabe za električne peči in 45 odstotna omejitev za ostale pogone. Ustavljene so bili isti obrati kot en dan prej, le da je razmerje izpadlih obratovanih ur nekoliko drugačno. Taka omejitev je trajala do 22. ure zvečer, naprej pa je še vedno ostala 25 odstotna omejitev za električne peči. Končne podatke o izpadu proizvodnje bomo objavili enkrat prihodnjič, ko se bo stanje z elektro energijo kolikor toliko normaliziralo.

Stanje je še toliko bolj zaskrbljujoče, ker je v remontu tudi termoelektrarna Trbovlje, razen tega pa so nastale

okvare v nekaterih večjih elektrarnah v BiH in Srbiji, med drugim tudi na termoelektrani Kakanj, od koder smo največkrat prejeli pomoč. Zaradi nizkega stanja voda ne obratujejo s polno zmogljivostjo tudi vodne elektrarne, iz istega razloga ni mogoče dobiti energije tudi iz Avstrije. Dokler ne bo izdatnih padavin, napoveduje dispetorska služba Elektrogospodarstva Slovenije, bodo še vedno potrebne omejitve. Računati pa tudi moramo, da je termoelektrarna Šoštanj po generalnem popravilu še vedno v poskusnem obratovanju in lahko pride do ponovnih izpadov oziroma še večjih omejitev električne energije.

Poleg ogromnega izpada proizvodnje v Železarni, se omejitve dobave električne energije negativno odražajo tudi na proizvodnih napravah. Vzdržnost električnih peči se zaradi pogostnega ogrevanja in hlajenja manjša, tako so tudi pred predvidenim rokom dali v remont ASEA električ-

no peč. Zaustavljanje proizvodnje, zaradi tako pogostnih omejitev električne energije, se negativno odraža tudi na počutju delavcev, njihovi delovni vnemi in sploh na proizvodnem ritmu. Posledice pa bomo občutili tudi v naših osebnih dohodkih, večjih proizvodnih stroških in sploh manjšem dohodku temeljnih organizacij združenega dela oziroma delovne organizacije.

Ze v prvem polletju letos smo zaradi omejitve električne energije imeli okrog 5300 ton izpada proizvodnje elektrojekla. Ker so omejitve prizadele tudi ostale slovenske železarne in industrijo, se bo izpad električne energije oziroma proizvodnje negativno odražal tudi v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu. Seveda pa se bo vse to najbolj odražalo na neposredno prizadetih delovnih kolektivih in standardu ljudi zaposlenih v teh kolektivih. Razumljivo, da to vnaša v prizadete kolektive določen nemir ob že itak napetih odno-

sih med življenjskimi stroški in osebnimi dohodki, ki pa so izključeno odvisni od proizvodnih rezultatov. Ob vsem tem se človek tudi sprašuje, zakaj v takih primerih morajo biti prizadeti samo tisti, ki so neposredno v teh kolektivih zaposleni. Zakaj ne bi nosila solidarno takih posledic širša družbena skupnost. Še toliko bolj, ker je po določilih osnutka nove ustave »vsakemu delavcu v združenem delu z družbenimi sredstvi zagotovljen najmanj tolikšen osebni dohodek in najmanj tolikšne pravice, da je zagotovljena njegova materialna in socialna varnost in stabilnost«.

Vse te misli se nam še toliko bolj vsiljujejo, ker so taki zastoja oziroma omejitve električne energije že permanentne in ker vprašanje električne energije na Slovenskem najbrž ne bo čez noč rešeno. Vsa ta vprašanja zahtevajo pozornost in ustrezno intervencijo širše družbene skupnosti.

Od energije in transporta, do . . .

Nadaljevanje s 1. strani

	plan	doseženo	odstotek
Kisik t	16.000	14.918	94,5
Acetilen kg	17.500	17.198	98,8
Kompr. zrak 10 ³ Nm ³	85.000	80.731	95,0
Dušik t	650	428	77,2
Vodik kg	6.000	6.669	111,1
Argon kg	125	106	84,1
Mazut t	52.400	49.070	93,5
Butan	2.725	2.562	94,2
Kurilno olje t	465	348	74,8
Zaščitni plin t	600	439	73,1
Voda 10 ³ Nm ³	53.050	55.932	105,4

V prvem polletju so planirali prodajo kisika 425, dosegli pa 575,5 ton ali 135,4 odstotka (leta 1972 — 469,3 tone), argona 125, prodali pa so ga 105,6 ton oziroma 84,1 odstotka (leta 1972 — 44 ton), prodajo dušika pa so planirali 50 ton, dosegli pa so 47,8 ton ali 95,6 odstotka (v letu 1972 — 39,1 tone).

Vmesecu maju je bil izveden redni letni remont kiskarne Sava in delni remont vodikarne. Za kompresor Ingersoll 120 kubičnih metrov na Jesenicah so dobili rezervne dele iz Amerike in ga popravili, medtem ko je bil v času poročanja kompresor Ingersoll Rand 120 kubičnih metrov na minuto na Beli še v popravilu.

V tem času so v višinskem bazenu Ukova namestili filtre za čiščenje vode, nabavljena in montirana je bila tudi nova črpalka za hladilno vodo v parni centrali z zmogljivostjo 6000 litrov na minuto. V februarju so tudi ustavili acetilensko napravo na Jesenicah in so pričeli razvažati dissous plin za jeseniške obrate ter je oskrba zadovoljiva.

Transport opravi 627.145 ton prevozov

Dovoz surovin, interni transport in odvoz izdelkov je bil v prvem polletju zadovo-

ljiv. Po železnici je bilo prepeljano 402.361 ton, odpeljanega pa 152.013 ton materiala. S kamioni pa je bilo v prvem polletju prepeljanega v Železarno 8.941 ton, odpeljanega pa 63.830 ton raznega materiala. Razen tega je bilo izpod nasipa prepeljano v aglomeracijo okrog 40.000 ton fine rude.

Stojnine so v prvih šestih mesecih letos znašale 361.597 dinarjev, kar je še vedno v predvideni višini. Vzroki pa so predvsem v še neurejenih skladiščih (šamotarna, elektro jeklarna) in pa v prednosti proizvodnje pred razkladanjem železniških voz. Večji je bil tudi dovoz starega železa iz uvoza, kjer se vagoni obračunavajo individualno. Pri razkladanju je bilo poškodovanih 470 državnih vagonov, za kar je bilo plačano železnici 72.866 dinarjev. V tem času sta bili na diesel lokomotivah dve večji okvari in je bil zato kupljen nov diesel motor, en motor pa je v generalnem remontu v Avstriji.

V prvem polletju je še vedno potekala izgradnja novega železniškega kolodvora in sta bila izgotovljena priključka za livarno in elektro obrat medtem, ko je bil priključek za šamotarno v času poročanja še v delu. V izgradnji je tudi podaljšek delavnice za lokomotive.

Asfaltirana je bila tudi tovarniška cesta od kavparjev

do tehničnega muzeja in HVŽ slabe pa so še nekatere tovarniške ceste na Jesenicah in na Beli.

Kupljen je bil nov osebni avto Mercedes in tovorni avto TAM. Transport je z ukinitvijo acetilenskih naprav prevzel prevoz dissous in ostalih plinov.

Več rezervnih delov izdelanih v domačih delavnicah

Tehnične službe so tudi v prvem polletju letos nadaljevale s prakso iz leta 1972, glede rednega setajanja in dogovarjanja s podjetjem Vatrostalna, zaradi boljšega sodelovanja in terminskega izvajanja remontov industrijskih peči. Pri vzdrževanju industrijskih peči pa se srečujejo z naslednjimi problemi:

- izidavo izenačevalne cone RUST potisne peči, pri čemer bo potrebno čim preje preiti na liti korund (tračnice) o čemer so že v dogovoru s KONIM Ljubljana;
- čiščenje žlindre v globinskih pečeh in električnih pečeh, za kar bo potrebna nabava stroja za izkop;
- izdelava nove rezervne peči vročih navijalcev;
- predelava ASEA žarilnih peči (stropi) na lažji material;
- z delovno silo, podaljševanjem rokov pri izvajanju remontov in večkrat s slabo kvaliteto materiala pri delu v talilnicah.

V prvem polletju so izstavili 7379 naročil in sicer 930 stalnih letnih, 5160 rednih naročil in 1289 zunanjih naročil. V primerjavi z istim obdobjem lani, je bilo izstavljenih v prvem polletju letos 22 naročil več.

Za dela po dogovoru je bilo v prvem polletju podpisanih in izvedenih 12 pogodb v okviru dogovorjenih normativov (Nadalj. na 4. str.)

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektiv

Dežurna služba

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 25. avgusta		
inž. Jaka Soklič, strojne delavnice	556	81-131
NEDELJA, 26. avgusta		
Edi Cenček, TSV	548	727
PONEDELJEK, 27. avgusta		
inž. Vitomir Gričar, plavž	344	81-279
TOREK, 28. avgusta		
inž. Stanko Čop, talilnice	328	76-538
SREDA, 29. avgusta		
Zvonimir Labura, žebeljarna	738	81-438
ČETRTEK, 30. avgusta		
Ciril Odlasek, valjarne	620	776
PETEK, 31. avgusta		
inž. Jože Starc, elektro energija	234	81-720

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih objavljamo vsako soboto na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Osmega septembra srečanje borcev NOV slovenskih železarn na Pokljuki

Pred kratkim smo v Železarni poročali o seji koordinacijskega odbora ZB NOV ZPSŽ. Pisali smo tudi o pripravi na srečanje borcev in aktivistov NOV ZPSŽ, ki bo 8. septembra 1973 na Pokljuki.

Vse zaposlene borce in aktiviste NOV v Železarni, ki se nameravajo udeležiti srečanja na Pokljuki prosimo, da izpolnijo prijavnico in jo pošljejo sekretariatu Železarne vključno do 31. avgusta 1973. Prijave so potrebne zaradi organizacije prevozov vseh udeležencev srečanja na Pokljuki. Srečanja borcev in aktivistov NOV, zaposlenih v ZPSŽ, se lahko udeleži tudi eden od ožjih svojcev. Zato v tem primeru vpišite v prijavnico tudi njegovo ime in priimek.

Vsa ostala pojasnila udeležencem srečanja borcev in aktivistov NOV ZPSŽ na Pokljuki, bomo objavili v Železarni 31. avgusta letos.

PRIJAVNICA

Priimek in ime

leto rojstva, bivališče — kraj, ulica

....., obrat — služba

....., ime in priimek ožjega svojca

(Izrežite, izpolnite in pošljite sekretariatu Železarne.)

Popravni izpiti in pričetek pouka na ŽIC

Železarski izobraževalni center na Jesenicah obvešča učence strokovnih šol, da bodo popravni, razredni in dopolnilni izpiti v sredo, 29. avgusta, ob 8. uri.

Začetek pouka bo v soboto, 1. septembra, ob 9. uri. Učenci se zberejo na šoli, kjer bodo dobili ustrezna navodila. Redni pouk se bo pričel v ponedeljek, 3. septembra, ob 6. uri praktični pouk, in ob 8. uri teoretični pouk.

Večerni oddelek TS pričinja s poukom v ponedeljek, 10. septembra, ob 15.20.

Naknadni vpis

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE OBVEŠČA

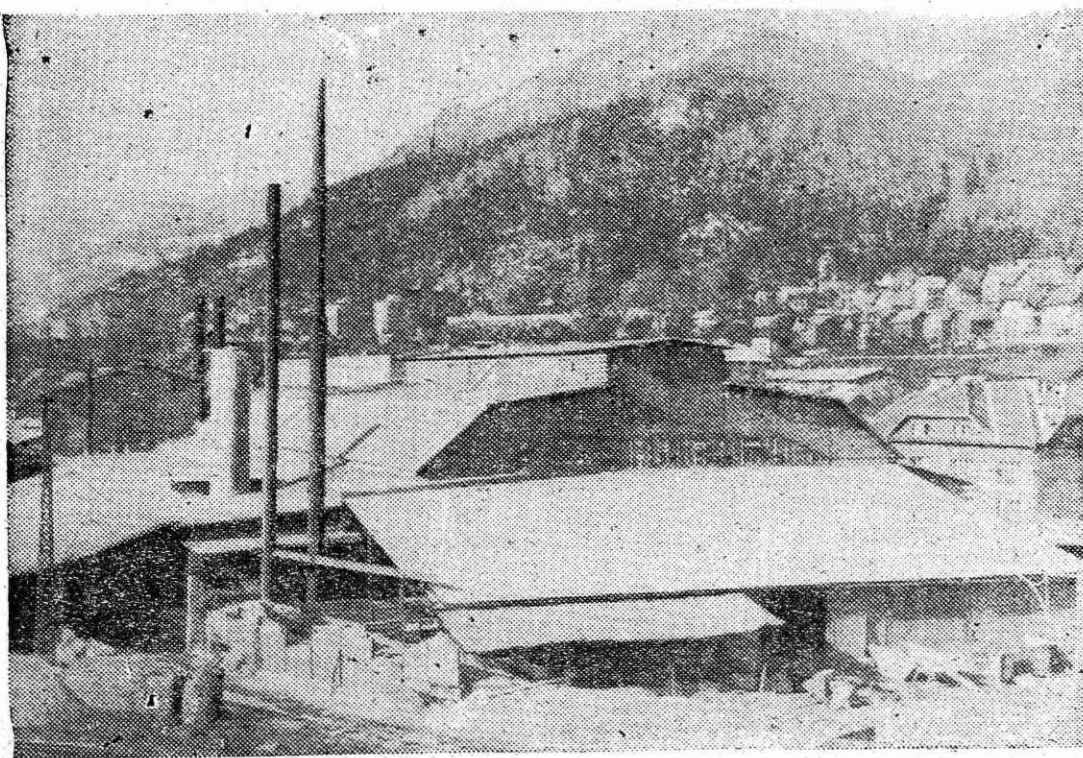
da imajo še nekaj prostih učnih mest v šoli za metalurške delavce, in sicer:

- talivec pri plavžu, talivec pri Siemens-Martinovi peči, talivec pri elektro peči, valjavec, hladno valjavec in žičar; na poklicni kovinarski, metalurški in elektro šoli pa:
- ključavničar varilec in orodni ključavničar.

Pogoj za vpis:

- SZMD — dokončani vsaj 6 razredov osnovne šole,
- PKMES — dokončanih 8 razredov osnovne šole.

Uprava ŽIC

Obrat šamotarna naše železarne, še vedno nima urejenih skladišč

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladi aktivni in ustvarjalni udeleženci v razpravah o stališčih za X. kongres ZKJ in o osnutkih ustave

Nahajamo se v dinamičnem, za Zvezo mladine izredno pomembnem času. Poleg važnih dokumentov, ki so do sedaj terjali od slehernega mladince — angažiran in do loven pristop in ki so imeli vlogo tudi kritično oceniti delo ZM, smo sedaj dobili v javno razpravo dva pomembna, za mlado generacijo dolgoročno dokumenta: platformo X. kongresa ZKJ in osnutek ustave SFRJ in SRS.

S temi dokumenti se je začela spreminjati vloga vseh družbeno-političnih organizacij. ZKJ se reorganizira tako, da bo lahko opravljala vlogo avantgarde in enotnega odločanja idejnega voditelja družbe, Zveza sindikatov prenaša v povezovalca in glavnega koordinatorskega interesov delovnih ljudi, ki so zaradi njene tehnološke in družbene delitve dela še vedno mnogokrat protislovni in težko razumljivi, SZDL pa postaja resnično mesto najširšega družbenega dogovarjanja, posebno še kot mesto, kjer se bo krojila kadrovska politika.

S tem, da sprejemamo program ZKJ in da delujemo na graditvi samoupravnih socialističnih družbenih odnosov, se moramo v vseh naših strukturah delovanja aktivno vključevati v razprave o izhodiščih, za pripravo X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS (izhodišča bodo dana v razpravo jeseni). V obdobju po Pismu in s sprejemanjem nove ustave kot rezultata kvalitativnih sprememb v naši družbi, z namenom omogočiti delovnemu človeku neposrednost pri odločanju o rezultatih svojega dela, je za ZK kot pobudnico in nosilko take usmeritve nujna širša ocena našega današnjega trenutka v vseh pogledih. Takšna ocena pa je pomembna predvsem za nas mlade, ki smo bistveno zainteresirani za samoupravni in socialistični razvoj naše družbe, saj v to življenjske šele vstopamo in v njem prevzemamo vse večje breme.

Zveza komunistov Jugoslavije kot avantgarda delavskega razreda in kot idejni usmerjevalec vseh socialističnih sil naše družbe bo na X. kongresu ocenila prehojeno pot naše družbe ter začrtila jasn pogled na bistvene točke nadaljnjega razvoja naše revolucije.

Naloga vsakega komunista v današnji družbi je, da poluga svoji organizaciji odkriti in opredeliti najbolj potrebna vprašanja našega nadaljnjega družbenopolitičnega razvoja in s tem dati svoj ustvarjalni prispevek k razpravi ob X. kongresu ZKJ.

ZMS mora do X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS zavzeti aktivno stališče, saj so naša idejna in programska izhodišča osnovana na idejni in programski usmeritvi ZK, katerih sooblikovalci smo in vedno bolj postajamo v vsakodnevni praksi, posebej mladi komunisti. Predvsem naj aktivni mladih komunistov v vseh organizacijah, ZMS postanejo tista idejna jedra, ki bodo nosilci razprave o izhodiščih za X. kongres ZKJ med mlado generacijo.

V prelomnem trenutku razvoja naše revolucije, ob pripravi na izgraditev sistema integralnega samoupravljanja in sprejemanju nove ustave ter bistvenih premikih v kvaliteti svetovnih mednarodnih odnosov, je usmeritev X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS tisti nepogrešljivi kompas, ki nam edini lahko pomaga, da kot Zveza mladine in kot mlada generacija pomagamo dobiti bitko za humanejše, bolj socialistične in bolj samoupravne odnose med ljudmi.

Druga za vso družbo pomembna dokumenta sta osnutka zvezne in republiške ustave. Kot ZMS se moramo vključevati v razpravo, katere politični organizator in usmerjevalec je SZDL predvsem zato:

— ker dobivamo s prečiščenim in dopolnjenim besedilom ustave iz leta 1963 v roke bistveni družbeni dokument, ki idejno in sistemsko načrtuje naš nadaljnji družbenopolitični razvoj, obenem pa temelji na virih naše revolucionarne poti, na razrednem značaju NOB, na avnojevske osnovah graditve Jugoslavije, na razredni osnovi naše politične organiziranosti in socialističnem bistvu naše celotne družbene usmeritve, na dograjevanju našega samoupravnega družbenopolitičnega sistema;

— ker dobivamo s tako ustavo kritični za presojanje slehernega družbenopolitičnega organiziranja in ravnanja, saj je v njej jasno zapisano, da je samoupravna socialistična predstava oblika diktature proletariata. Zagotavlja jo taka organizacija družbenopolitičnega sistema, v kateri so zastopani cilji integralnega samoupravljanja na osnovah neposredne demokratičnosti;

— ker nam ustava pojasnjuje temeljne naloge vseh družbenopolitičnih organizacij, torej tudi ZMS. Te so: usmerjanje družbenega razvoja k opredeljenim smotrom,

mobilizacija vseh napredno mislečih ljudi v akciji za uresničevanje dogovorjenih smotrov, usklajevanje delnih interesov z dogovorjenimi družbenimi smotri. Obenem natančno določa mesto ZK, SZDL in Zveze sindikatov v njihovih ustavnih nalogah. Zveza komunistov mora zagotoviti razredno usmeritev naše družbe kot celote in uresničevanje težnje k graditvi brezrazredne družbe. SZDL ne sme biti samo tribuna, ampak mesto organiziranja in dogovarjanja vseh socialističnih sil, najširši, seveda socialistični prostor za usklajevanje posamičnih interesov, nezamenljiv instrument delovnih ljudi pri zagotavljanju pravic delovnih ljudi. Zato tudi postaja SZDL nosilka javnih razprav, nosilka sporazumevanja o skupnih vprašanjih v občini, nosilka koordinacijskega procesa in kot taka najširša družbenopolitična organizacija, ki edina lahko zagotovi demokratično uresničevanje splošne in enake volivne pravice. Zveza sindikatov kot del socialističnih sil združenih v SZDL in kot najširša organizacija delavskega razreda, mora s svojo dejavnostjo zagotavljati v ustavi proklamirano enakopravnost delavcev v naši družbi in usklajenost družbenega dogovarjanja in sporazumevanja;

— ker nam prečiščeno in dopolnjeno besedilo nove ustave prinaša tak model družbenopolitičnega samoupravnega sistema, ki brez aktivne vloge vseh družbenopolitičnih organizacij ne bi mogla nikoli zaživeti. Za aktivnost pa je potrebno poznavanje, razumevanje in tvoren odnos do tega kakšna naj bo krajevna skupnost, občina, republika, federacija, kakšna naj bo TOZD, temeljna izobraževalna skupnost, kakšne naj bodo ostale samoupravne interesne skupnosti.

Glede na to, da smo mladi ljudje, delavci in kmetje, učenci in dijaki, študentje, da nas naši interesi vežejo v vrsto interesnih organizacij, ta ustava mnogo govori tudi o nas. Zato se moramo potruditi, da bo ta beseda o nas naša beseda, tista, s katero se strinjamo, ker vemo, o čem govorimo in ki jo dopolnjujemo v sistemu, kjer se nam zdi, da ne govori dovolj jasno ali čisto avtentično.

Kako se moramo kot Zveza mladine vključevati v javno razpravo o novi ustavi?

Naša prva naloga je, da bo sleherni mlad človek spoznal osnovne usmeritve — idejne, politične in humanistične smotre, ki jih prinaša naša nova ustava. Zato mora razlagati nove ustave prodrati do slehernega aktivnega ZM, do slehernega mladince, člana ZM.

Naša druga temeljna naloga je, da skuša vsak mlad človek glede na to, kje dela — v šoli, OZD, kmetijstvu in kjer živi — v krajevni skupnosti, občini, spoznati svoj prostor v našem družbenopolitičnem sistemu in ga tudi sooblikovati. Zato mora biti razlaga ustave in sodelovanje v razpravi o njej diferencirano, se pravi, bolj moramo osvetliti specifičnosti za posamezne skupine mladih oziroma njihov delovni princip.

Naša tretja bistvena naloga pa je, da se aktivno vključimo v razprave o novi ustavi, ki jih organizira SZDL in da pri tem po svojih najboljših močeh tudi pomagamo.

Dokumenti za kongres ZKJ, ZKS in osnutka obeh ustav so dokumenti, ki se medsebojno prepletajo, so tesno povezani in pozornost vsem je pogoj za uresničitev vsakega od njih posebej. Zato moramo ob uresničevanju konkretnih nalog upoštevati korenite spremembe, ki se danes odvijajo v naši družbi in smo zato dolžni neprestano dopolnjevati koncept in prakso delovanja ZMS in odpravljati pomanjkljivosti, ki se izražajo pri našem vsakodnevnem delu. Le tako bomo premagovali nakopičene probleme in obenem oblikovali zakladnico konkretnih spoznanj o našem delovanju, ki jih morata preveriti, dopolniti in potrditi IX. kongres ZMJ in IX. kongres ZMS. Le s takim načinom dela in s tako aktivnostjo ter zavzetostjo vsakega posameznika, člana ZM bomo v praksi ustvarili vsebinsko osnovo obeh kongresov ZM.

Ljubo Jasnič

Delovanje občinske konference ZMS

Predsedstvo občinske konference ZMS Jesenice je na svoji zadnji seji sprejelo programe dela komisij, ki so ustanovljene pri predsedstvu OK ZMS Jesenice za delovanje mladih na posameznih področjih.

Programi zajemajo najpomembnejše naloge mladih do IX. kongresa ZMS in ZMJ, člani komisij in aktivov so pa dolžni te programe tudi v celoti realizirati, če hočemo, da bo občinska konferenca ZMS Jesenice v jesenskem času, ko bodo člani predsedstva republiške konference ZMS obiskali posamezne občinske konference, uvrščena v skupino tistih, ki dobro delujejo.

Od energije...

(Nadalj. s 3. str.)

glede višine pogodbenih vsot. Povečala se je realizacija, naročil za rezervne dele v domačih delavnicah. Od 65 odstotkov v Železarni izvedenih naročil za rezervne dele v letu 1972, je bilo letos doseženih 75 odstotkov. Menijo, da je povečan obseg v Železarni izdelanih rezervnih delov posledica novih strojev v strojih delavnicah.

Vse specifične porabe goriv v upadanju

Struktura porabljenih goriv v prvem polletju, izražena v odstotkih, je v glavnem konstantna. Od celotne porabljene energije predstavlja elektro energija 35,3 odstotka (v prvem polletju 1972 — 35,7 odstotka), tekoča goriva 32,7 odstotka (v prvem polletju 1972 — 31,9 odstotka), koks 27,7 odstotka, isto kot v prvem polletju lani, premog 2,1 odstotka (lani v prvem polletju 2,4 odstotka), propan-butan 1,9 odstotka (v prvem polletju 1972 — 2,0 odstotka) in vodni pogon 0,3 odstotka, isto kot v prvem polletju lani.

Specifične porabe največjih porabnikov so bile:

(Glej tabelo na zaključku stavka)

Iz gornjega prikaza je razvidno, da so bile vse specifične porabe v primerjavi z letom 1972 nižje, z edino izjemo valjarne 2400, kjer se specifična poraba zaradi letnega remonta in pomanjkanja vložka nekoliko povečala.

Poleg tekočega spremljanja in zasledovanja specifičnih porab energije, so sodelavci na energetske gospodarstvu uspešno opravljali tudi naslednje naloge:

— vodili so režim kurjenja v sodelovanju z obrati in raziskovalnim oddelkom;

— sodelovali so pri izdelavi projektnih nalog in pri obdelavi ponudb;

— izvedli rekonstrukcije in zamenjave goriv;

— izdelali izvedene projekte za energetske naprave.

V obdelavi več novih projektov

Sodelavci iz OPIO, so imeli v prvem polletju v obdelavi naslednje projekte:

Tehnični in ekonomski elaborat za proizvodnjo kotlov Viessmann sta izdelana. Pripravljen je tudi že sporazum med Železarno in Metalko Ljubljana o prodaji 5000 kotlov letno. Pred realizacijo projekta je potrebno še potrditi licenčno in kooperacijsko pogodbo med Železarno in firmo Viessmann.

Izdelana sta tudi tehnični in ekonomski elaborat za kovinske podboje. Tržna analiza kaže dokaj ugodne pokazatelje in bi v tretjem tromesečju letos, ob pozitivni odločitvi, lahko pričeli z investicijo. V končni fazi izdelave je projekt za proizvodnjo 3000 kovov kovinskih podbojev.

Prvotni projekt za proizvodnjo platišč za kamione in to-

(Nadalj. na 7. str.)

Sestanki delovnih skupin

TOZD TALILNICE

MARTINARNA — Delovna skupina Bauman v livni jami je imela sestanek 14. avgusta. K informaciji sektorja za ekonomiko in organizacijo podjetja niso imeli bistvenih pripomb. Dalj časa so razpravljali o koriščenju letnega dopusta. Ugotavljajo, da dopust koristijo vedno isti ljudje, kar v vročih poletnih mesecih negativno vpliva na proizvodnjo ter na ostale delavce, ki morajo izpolniti odrejane naloge. Predlagajo, naj bi kadrovski sektor sestavil plan koriščenja dopustov prek celega leta za vse zaposlene v Železarni, da bi se izognili morebitnim izjem in kritike.

TOZD VALJARNE

ADJUSTAŽA STEKEL JAVORNIK — 10. avgusta je imela sestanek delovna skupina Dremelj-Svetina. Seznanjeni so bili z izpolnjevanjem plana v juliju ter z nalogami, predvidenimi za mesec avgust. Dalj časa so razpravljali o poizkusnih normah na ravnalnem stroju I ter stroju GOTHIA in o normah prebiralk. Norme veljajo od 1. avgusta dalje. Obravnavali so nekatere delavce z izostanki in se pogovarjali o disciplini. V avgustu bodo ukinili dopuste, ker so jih že doslej prekoračili. Predlagano je bilo, naj bi v septembru organizirali izlet v Pulj.

VALJARNA 2400 — 10. avgusta je imela sestanek delovna skupina Knafelj v adjustaži. Delovni skupini so bili posredovani rezultati prvega polletja, ki so hkrati odraz želje za boljšo izdelavo zahtevnih kvalitet. Strinjali so se tudi s predlogom TOZD, da članom delavskega sveta omogočijo udeležbo na sejah, da bodo lahko začeli z delom. Četrty sklep prve seje delavskega sveta TOZD je pomemben in ga je potrebno dosledno izpolnjevati. Tudi naslednji sklep je pomemben, ki opozarja na škarje v adjustaži, ki so mrtvi kapital. V nadaljevanju sestanka so bili seznanjeni s povečanjem obračunskih postavk tri odstotke za julij in dodatne tri odstotke v avgustu. Tu so pripombe kritične in upravičene. Osební dohodki se povečujejo v glavnem zaradi večjih stroškov, vendar z zamudo. Kljub temu, da povečanje ni zadostno, mnogi delavci izgubijo pravico do otroškega dodatka in vprašujejo, če je to pošteno. Isto se dogaja tudi delavcem, ki zaradi pomanjkanja delavcev opravijo kakšno naduro in tako neupravičeno izgubijo denar. Vprašujejo, kdo ima še pravico do otroškega dodatka. Po drugi strani pristojni trdijo, da bi radi zvišali otroški dodatek, vendar nimajo denarja. Delovna skupina meni, da je omenjeno gradivo aktualno tudi za sindikalno organizacijo.

VALJARNA 2400 ODPRAVA IZDELKOV — 10. avgusta je imela sestanek delovna skupina Mirtič in obravnavala poslovno poročilo Železarn in valjarne 2400. Iz poročila obratovodstva je razvidno, da valjarna 2400 planskih nalog ni izpolnila. Vzroke je treba iskati v pomanjkanju vložka, električne energije in plina. Imeli so precej popravil zaradi iztrošenih naprav. Tudi kadrovska zasedba delovnih mest ni zadovoljiva. Zaradi kvalitetnejših naročil je večji tudi čas za medfazna dela.

Razpravljali so še o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD Valjarne. Ob popisu delovnih mest v adjustaži bo treba popisati tudi delovna mesta na odpravi izdelkov. Vprašujejo, kako je z zdravniškimi pregledi. V nekaterih obratih so jih že imeli in bi jih morali imeti tudi v valjarni 2400 zaradi vročine, težkega dela, prahu in ropota. Žerjavovodje vprašujejo, kdaj bo urejena nova kabina na žerjavu številka štiri.

TOZD HLADNA PREDELAVA

JEKLOVLEK — 4. avgusta se je sestala delovna skupina Bizjak v adjustaži. Seznanjeni so bili z informacijo o poslovanju v prvem polletju in se strinjali s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD Hladna predelava. Ob koncu sestanka so razpravljali o delovni in tehnološki disciplini ter o uporabi zaščitnih sredstev in o medsebojnih odnosih.

PATENTIRNICA — Delovna skupina Resman je imela sestanek 15. avgusta. Seznanjeni so bili z proizvodnimi rezultati v juliju in nalogami v avgustu. Proizvodnja v avgustu bo manjša, zaradi remonta. Strinjali so se s poročilom o poslovanju

Železarn in obrata v prvem polletju. K spremembi obračunskih postavk so imeli pripombe. Zaposlene opozarjajo, naj zaradi remonta proge A upoštevajo razporeditev dela, hkrati opozarjajo na točno prihajanje na delovna mesta.

POCINKOVALNICA — 14. in 15. avgusta sta se sestali delovni skupini Janša in Kralj. Obe delovni skupini sta bili seznanjeni z doseženimi rezultati v juliju ter s planom za mesec avgust. Delovna skupina Janša meni, da je plan za avgust previsok, ker koristijo letne dopuste. Plan bodo kljub dopustom izpolnili, če bodo imeli vložek in če ne bo večje bolniške odsotnosti. Polletno poročilo je vzpodbudno za prihodnje, vendar pa opozarjajo na redno oskrbo z vložkom, na vzdrževanje naprav (linije in žerjavi). Gre za vzroke, ki mnogo vplivajo na proizvodne rezultate — pomanjkanje električne energije, zastoji, prelahki kolobarji.

Kljub dodatni informaciji imajo še vedno pripombe na procentualno zvišanje tarifnih postavk in menijo, da bi jih morali povečati za vse enako. Govorili so še o proizvodnih stroških in preveliki porabi reprodukcijskega materiala in zaščitnih sredstev. Opozarjajo na preveliko porabo zaščitnih rokavic.

Delovna skupina Kralj se na sestanku 15. 8. ni strinjala s sklepom odbora za dohodek in nagajevanje, da se vrednost obračunskih postavk poveča za tri odstotke v juliju in za tri odstotke v avgustu za vse kategorije enako. To je krivično za vse tisto, ki imajo že itak majhen osebni dohodek. Vprašujejo, kako je odbor za dohodek in nagajevanje prišel do tega, da z omenjeno korekturo dobi delavec v prvi grupi 0,34 dinarja, v dvajseti grupi pa 0,97 dinarja. Predlagajo, naj dobijo vsi enako vsoto, ne glede na skupino. Zakaj nastajajo vedno večje razlike med prvo in dvajseto skupino? Čimprej je treba analizirati sedanje razmere med posameznimi kategorijami in kvalifikacijami. Zavzemajo se za varčevanje z rokavicami.

Delovna skupina Kragolnik v pocinkovalnici je imela sestanek 16. avgusta. Brez pripomb so vzeli na znanje poročilo o doseženih proizvodnih rezultatih. Predvidevajo, da bodo obveznosti v avgustu izpolnili. Povečanje obračunskih postavk je že dalj časa v ospredju in zagovarjajo stališče, da naj bi dodatek za porast življenjskih stroškov dobili zaposleni v enakih zneskih, ostale 3,1 odstotka pa na osnovi večje produktivnosti v procentualnem znesku. Zahtevajo odgovor na vprašanje, koliko delovnih skupin se strinja s tako rešitvijo in zakaj ni realizirana. Sodelavec Komljanec vprašuje, kako smo v Železarni upoštevali priporočilo slovenskih sindikatov, da se VK delavcem poveča osebni dohodek za 150 dinarjev, PK delavcem za 100 dinarjev in KV delavcem za 50 dinarjev.

ZICARNA I — V dneh 10., 11. in 14. avgusta so se sestale delovne skupine Tramte, Gašperin in Poklukar. Vse tri delovne skupine so razpravljale o proizvodnih uspehih v juliju ter o nalogah za mesec avgust. Delovna skupina Tramte ugotavlja, da se bo treba v avgustu zelo potruditi, ker je plan večji kot v juliju. Glede povečanja tarifnih postavk za šest odstotkov delavci menijo, da bi ob dobrem in poštenem delu morali osebni dohodki naraščati vzporedno s povečanjem cen življenjskih potrebščinam. Ugotavljajo večje stroške vzdrževanja strojnih naprav. Dolžnost posameznih delavcev je, da odgovorno ravna s sredstvi za proizvodnjo in da morebitne okvare pravočasno odpravijo. Nekateri stroji imajo pomanjkljivosti, ker ni na razpolago rezervnih delov, tudi ob remontu jih ne morejo odstraniti in tako popravila niso dosledno opravljena, medtem ko se okvare ponavljajo, proizvodnja zaostaja, proizvodni stroški pa so v porastu.

Delovna skupina Gašperin se ni strinjala s procentualnim povečanjem tarifnih postavk in predlagajo, da se obračunske postavke povečajo v denarnih zneskih za vse kategorije enako. Proizvodni stroški so v rahlem porastu. Za vsak stroj naj bi nabavili ustrezne posode za prenašanje vlečnega praška, ker bi s tem dosegli manjšo porabo.

Na sestanku delovne skupine Poklukar so med razpravo o poslovnem poročilu Železarn za prvo polletje postavili vprašanje, zakaj so tako visoki zneski (225 milijonov dinarjev), ki jih dolgujejo

kupci. V ilustracijo so povedali, da je treba v trgovini nabavljen material takoj plačati. Beseda je tekla o doseženih rezultatih v žičarni in kaj naj bi še storili za izboljšanje rezultatov. Stroji niso stoodstotno izkoriščeni, vseeno pa menijo, da v primerjavi z drugimi naredijo sorazmerno dovolj in so dovolj izčrpani že v sedanjem preseganju norm. Menijo, da je poraba vlečnega praška prevelika, kar velja tudi za rokavice. Zavzemali so se za varčevanje s potrošnim materialom.

ZICARNA — VOTLICARNA — Delovna skupina Koblar je imela sestanek 14. avgusta. Seznanjeni so bili s podatki o izpolnjevanju plana v juliju ter z nalogami, ki jih bo treba opraviti v avgustu. Pregledali so podatke o doseženih rezultatih Železarn v prvem polletju in se dalj časa zadržali pri podatkih, ki se nanašajo na poslovanje žičarne v prvem polletju. Bili so enotnega mnenja, da procentualno povečanje tarifnih postavk ne ustreza. Obračunske postavke naj bi povečali vsem enako, ker se v nasprotnem primeru socialne razlike samo povečujejo.

ZICARNA ADJUSTAŽA — Delovna skupina Sušnik v adjustaži se je sestala 14. avgusta. Pregledali so dosežene rezultate v juliju in bili seznanjeni z nalogami v avgustu. Podatki za prvo polletje so zadovoljivi in jih zanima, če je kaj ostalo za dodatek k osebnemu dohodku. Vodja delovne skupine je prisotnim obrazložil, da je treba dobiček deliti na razne sklade in osebne dohodke. Ne strinjajo se s procentualnim povečanjem postavk za vse enako, ker se tako ustvarja še večji razpon med skupinami. Predlagajo, naj bi v prihodnje povečali urne postavke enako v denarju. Pregledali so tudi proizvodne stroške in ugotovili, da bi lahko marsikaj prihranili. Kritično so obravnavali nekatere delavce, ki kršijo delovno disciplino (predčasno zapuščanje delovnih mest).

ZICARNA II — 10. in 14. avgusta sta se sestali delovni skupini Klinar in Marinkovski. Delovna skupina Klinar k poročilu o doseženi proizvodnji v juliju ter planu za avgust ni imela pripomb. Prav tako se je delovna skupina strinjala s poročilom o poslovanju v prvem polletju 1973 in s predlogom delavskega sveta TOZD Hladna predelava, naj bi v drugem polletju bolje koristili delovni čas in strojne naprave. Delavke, zaposlene pri previjanju VAC žice, predlagajo habavo tresure za omenjeni stroj. S povečanjem obračunskih postavk so se strinjali, delavke zaposlene na strojih za previjanje VAC žice predlagajo povečanje obračunskih postavk. Stroški proizvodnje v juliju so precejšnji, zato predlagajo, naj posamezni delavci skrbijo za pravilno ravnanje s stroji in varčujejo s potrošnim materialom (prašek, modra galica in rokavice).

Pripomb k poročilu o proizvodnji v juliju ni bilo in tudi ne k odrejenim nalogam v mesecu avgustu. Strinjali so se tudi s poročilom poslovanja Železarn v prvem polletju. Delovni skupini je bil še posredovan predlog DS TOZD Predelava o boljšem koriščenju delovnega časa v drugem polletju, s čimer so se strinjali. S povečanjem obračunskih postavk se delovna skupina strinja, pripombo imajo, da je povečanje postavk v primerjavi s podražitvami premajhno. Ugotavljajo precejšnje stroške pri potrošnem materialu in predlagajo, naj bi v prihodnje z njimi bolje varčevali.

TODZ VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

TRANSPORT — TOVOR I, II in IV — 13. avgusta so se sestale delovne skupine Markelj, Kramar in Žitnik. Razpravljali so samo o povečanju obračunskih postavk. Predlagajo naj bi v avgustu obračunske postavke za tri odstotke povečali vsem enako. Vprašujejo, zakaj v samotarni nimajo urejenih skladišč. Popraviti bo treba streho in žlebove. Ponovno opozarjajo vodje dvigal in vilicarjev, da upoštevajo predpise o varnosti, da ne bi prišlo do ponovnih nesreč.

VEN JEKLARNA — Delovni skupini Kavčič — Volarič so bili na sestanku 13. julija seznanjeni z zbiranjem sredstev za spominski dom v Kumrovcu. Analizirali so poškodbe. Pri popravilu posluževalnih žerjavov v livni jami ne morejo zagotoviti varnega dela skladno s predpisi zaradi pomanjkanja ljudi. Na osemdeset tonskem žerjavu še ni podesta in je zato menjava žarnic zelo nevarna. Imeli so pripombe tudi zaradi drugih problemov v obratu, sicer pa menijo, da je postalo čiščenje prestorov problematično z uvedbo TOZD, ker nimajo svoje čistilke. Delovna skupina zahteva, naj

(Nadalj. na 6. str.)

(Nadaljevanje s 5. strani)

bi čimprej uredili tudi to vprašanje. Piknik naj bi organizirali tudi letos v dveh skupinah, da bi se ga lahko udeležilo čimveč ljudi.

RTA — Delovna skupina Stare je imela sestanek 11. julija. Pregledali so mesečno poročilo in bili seznanjeni z gibanjem stroškov. Ponovno opozarjajo na kritično zasedenost delovnih mest. Menijo, da je treba predlagano reorganizacijo čimprej izvesti in upoštevati racionalno delo v oddelku kljub večjemu obsegu dela. Oddelek za študij dela naj analizira stanje in posreduje strokovno mnenje. Ugotovijo, da odpovedi pridnih in sposobnih delavcev ne bi bilo, če bi manj okorno in hitreje reševali celotno problematiko. Delovna skupina še ni dobila odgovora na vprašanje glede delovnih prostorov. Začasno rešitev je predlagal inž. Bešter v instrumentalni delavnici.

Delovna skupina Logar je na sestanku 23. julija razpravljala o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Pregledali so dosedanje gibanje režijskih stroškov in ugotovili, da so rezultati zadovoljivi. Med dopusti bodo vsa dela opravili tekoče, v kritičnih obdobjih s skupnimi močmi, ne glede na delovno mesto posameznika v oddelku. Tudi delovna skupina Ker je razpravljala o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET ter o stroških. Posredovano je bilo tudi mesečno poročilo obratovodstva.

Delovna skupina v oddelku VMR je bila seznanjena s poročilom po oddelkih za mesec julij. Predlagajo uskladitev vrednostne točke med posamezniki in oddelki. Razpravljali so še o razlikah med dohodki zaposlenih, ki imajo srednjo šolsko izobrazbo, z dohodki zaposlenih s poklicno šolo. Ugotavljajo, da z ozirom na trajanje študija, dohodki zaposlenih s poklicno šolo niso realni in vprašujejo, kdaj in kako bo to urejeno v Železarni. V oddelku se je pojavil monoksid VMR v delavnici HVZ. Čimprej je treba zagotoviti normalne pogoje za delo, ker plin ogroža varnost in zdravje zaposlenih. V nasprotnem primeru je treba delavnico zapreti. Vprašanje zračenja vse predolge rešujejo in zato delovna skupina vprašuje zakaj odgovorni zavlačujejo rešitev problema in kakšen je rok za ureditev prezračevalnih naprav. Tudi na patentirnih pečeh ugotavljajo, povečanje koncentracije plina s pričetkom obratovanja nove konti peči. Zahtevajo čimprejšnjo ureditev tega problema in urdeitev režima kurjenja omenjenih peči.

23. julija se je sestala delovna skupina Rekar v oddelku EMP. V preteklem tromesečju niso uspeli povečati storilnosti zaradi objektivnih vzrokov. Zaradi nabave instrumenta za merjenje zaščite proti napetosti dotika in registrirnega instrumenta so presegli plan stroškov za obdobje januar-junij. Imajo pripombo k 8. členu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

Delovna skupina Bugar v oddelku PMA se je na sestanku 24. julija strinjala s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Režijski stroški za obdobje januar — junij so bili manjši od planiranih.

Delovna skupina Beden v oddelku RMR je razen o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET razpravljala tudi o režijskih stroških v prvem polletju. Delovni skupini je bilo posredovano poročilo o delovni storilnosti za mesec junij.

GRADBENO VZDRŽEVANJE — 13. julija se je sestala delovna skupina mizarji, pleskarji, steklarji. Obveščeni so bili o zbiranju prispevkov za gradnjo spominskega doma v Kumrovcu. Skladno z okrožnico št. 14 so obravnavali disciplino na delovnih mestih. Zlasti so poudarili prihajanje in odhajanje iz delovnih mest. Prikazan oziroma obrazložen je bil namen samopomoči (primer sodelavca Razingerja).

Delovna skupina v oddelku plastike je imela sestanek 14. julija. Najprej so podprli akcijo za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu, nato pa so še obravnavali okrožnico glavnega direktorja, ki opozarja na čimboljše koriščenje strojev in delovnega časa. Opozarjajo na uporabo zaščitnih sredstev, ki so namenjena varnemu delu delavcev.

Delovna skupina zidarjev na Javorniku je razpravljala samo o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

12. julija se je sestala delovna skupina zidarji na Jesenicah. Razpravljali so o akciji za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu in o delovni disciplini. Ob koncu sestanka so omenjali delovanje sklada samopomoči.

13. julija je imela sestanek delovna skupina tesarji. Seznanjeni so bili z akcijo za gradnjo spo-

minskega doma v Kumrovcu nato pa so prebrali okrožnico glavnega direktorja Železarne. Obravnavali so nekatere primere iz področja varnosti pri delu.

13. julija je imela sestanek tudi delovna skupina kleparji. Tudi na tem sestanku so prebrali okrožnico glavnega direktorja o koriščenju delovnega časa, govorili so o varnosti pri delu ter o izgradnji spominskega doma v Kumrovcu. 20. julija se je prav tako sestala delovna skupina kleparji in razpravljala o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Želijo odgovor na vprašanje glede benificiranega delovnega staža, kar je razvidno tudi iz zapisnika sestanka 26. aprila 1973. Zahtevajo, da se delavcu, ki več let samostojno opravlja delo prizna višja skupina ker ima pogoje za napredovanje (sedanja šesta skupina). Glede stimulacijskega dodatka delovna skupina meni, da delitev po sedanjem ključu ni spodbudna.

TRANSPORT — Na sestanku delovne skupine — vzdrževanje prog 20. julija je tov. Gasar prisotne seznanil s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Sledila je informacija o izgradnji spominskega doma v Kumrovcu. Ob koncu sestanka je bila posredovana še informacija o rekonstrukciji kolodvora — Fužine, ki gre h kraju. Delo premikalnega osebja bo olajšano.

VOZOVNA DELAVNICA — delovna skupina Justin je imela sestanek 24. julija. Razen o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET, so govorili o izgradnji spominskega doma v Kumrovcu, o varstvu pri delu in osebnih zaščitnih sredstvih. Prisotni so bili opozorjeni na disciplino ter na predčasno zapuščanje delovnih mest.

Delovna skupina Kavalir se je sestala 23. julija. Strinjali so se s predlogom o začasnem statutarnega sklepa TOZD VET. Med počitnicami je bilo splošno na delo več mladincev. Potreben je večji nadzor, opozarjajo pa tudi na varnost pri delu, prihajanje na delo, na tovarništvo ter na red na delovnih mestih.

Delovni skupini Travnik — Gazvoda sta na sestanku 20. julija razpravljali o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Mnenja so, da je gradivo zelo obsežno ter važno, vendar premalo obrazloženo. V prihodnje naj bi takšno gradivo dobili na vpogled vsi in ne samo vodje delovnih skupin.

Tudi delovni skupini Piberčnik in Kapus sta na sestanku 23. julija razpravljali o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET in se z njim strinjali. Govorili so še o čiščenju lokomotiv ter o večji previdnosti, ki je potrebna pri delu na transportu.

Razen o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET je delovna skupina Klinar kritično obravnavala tudi prihajanje mladih delavcev na delovna mesta ter predčasno zapuščanje delovnih mest. Menijo, da bo treba disciplino izboljšati.

Delovna skupina Oblak v delavnici motornih vozil je imela sestanek 23. julija. Posredovani sta bili dve informaciji in sicer o predlogu začasnega

statutarnega sklepa TOZD VET in o zbiranju denarja za gradnjo spominskega doma v Kumrovcu.

AVTOMOBILSKI PREVOZI — Delovna skupina Mali je bila na sestanku 20. julija seznanjena s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Vsi zaposleni so se 100 % odzvali in prispevali k izgradnji spominskega doma v Kumrovcu. Ob koncu sestanka so razpravljali o redu in čistoti v garaži ter v garderobi.

11. julija sta se sestali delovni skupini Travnik in Piberčnik. Informirani so bili o akciji za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu. Razpravljali so o naletih in izterjenjih vagonov pri premikanju, ki nastajajo zaradi malomarnosti in ne-previdnosti. V večji meri bo treba upoštevati prometne signale in varnostne predpise. Premikači, zaposleni v livni jami, menijo, da so upravičeni do vročinskega dodatka. Imenovali naj bi skupino in vodjo, ki bi jo poklicali v primeru iztirjenj in utirjenja.

ROČNI TOVOR IV — 18. julija je imela sestanek skupina Zmitek. Strinjali so se z izvedbo akcije za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu. Zadovoljni so tudi z odgovorom obratovodje glede ureditve higienskih prostorov na nasipu, kar pa ne velja za odgovor glede pitne vode. Zahtevajo odgovor zakaj asistent za vzdrževanje ni upošteval roka, ki je bil določen v nalogu. Brez pripomb so se strinjali s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Vzdrževalce prosijo za preureditev traku na magnezitu, da bi ga lažje premikali.

SKUPNE SLUŽBE

FRS KNJIGOVODSTVO — Delovna skupina Zupan je bila na sestanku 2. avgusta seznanjena s predlogom začasnega statutarnega sklepa skupnih služb. Obravnavali so poročilo o poslovanju v prvem polletju, vendar se z njim v celoti ne strinjajo, ker je obrazloženo delo vseh ostalih sektorjev razen FRS. Prav tako se ne strinjajo s povečanjem osebnih dohodkov v juliju in avgustu za tri odstotke linearno za vse kategorije. Predlagajo, naj bi v prihodnje tako povečanje delili na dva dela, in sicer na storilnost in podražitev življenjskih stroškov in sicer tako da je odstotek povečanja osnovnih postavk po kategorijah enak. Kar zadeva povečanje osnovne postavke zaradi standarda naj bo osnovna postavka povečana v absolutni vrednosti enako za vse kategorije.

NABAVNI ODDELEK — Na sestanku 26. julija so se z večino glasov strinjali s predlogom začasnega statutarnega sklepa skupnih služb.

TEHNIČNE SLUŽBE VZDRŽEVANJA — Delovna skupina Cenček je bila na sestanku 23. julija seznanjena z odgovorom odd. za nagajevanje SEO na vprašanje od 16. marca in 9. junija 1973 glede spremembe osnov za izračun faktorja učinka. Delovna skupina je tik pred reorganizacijo, zato so razpravljali o obeh predlogih začasnih statutarne sklepe skupnih služb in TOZD VET. Oba predloga sta bila sprejeta.

Sodelavec pri jemanju vzorca surovega jekla

Od energije in transporta do ...

(Nadalj. s 4. str.)

varnjake, ni pokazal ekonomske utemeljenosti. Iz tega razloga je v izdelavi nov projekt, ki zajema samo kamionska platišča. Zaradi usklajevanja kapacitet med EMO Celje in Železarno, je imenovana posebna komisija tehničnih in ekonomskih strokovnjakov iz obeh podjetij. Komisija mora ugotoviti najustrežnejšo lokacijo in kapacitete nove proizvodnje.

Pri nadaljnji obdelavi oziroma finalizaciji profilov, je izdelan in potrjen projekt luknjanja profilov za strojne lege. Naprave so že naročene. Izdelan je tudi idejni projekt lokacijske rešitve pleskanja hladno oblikovanih profilov. Projekt zajema tudi obdelavo koncev in naoljenje profilov.

V izdelavi je tudi predstudija za proizvodnjo kovinskih opažev. Izvršeni so tudi prvi kontakti s potrošniki in inozemskimi izdelovalci.

V pripravi programov za integracijsko sodelovanje z manjšimi slovenskimi kovinsko predelovalnimi podjetji, niso bili zabeleženi zadovoljlivi uspehi. Vzrok je v tem, da ta podjetja nimajo izdelanih razvojnih programov ter finančnih in tržnih analiz. Vzpostavljani pa so stiki s podjetjem Monter iz Dravogradu v pogledu proizvodnje regalnih skladišč.

V delavnici predelave v profilni Javornik, je v izdelavi 300 vzorčnih palet za elektrodni oddelek. Skupaj s profilarno, so sodelavci OPTIO opremili odseke cest na Jesenicah in v Kranju z varnostno cestno ograjo iz naših profilov. Zaključena so tudi dela na vpadnicah hitre ceste Vrhnika-Postojna. Zaključena pa je tudi predelava lakirnice na Javorniku.

Investicijska izgradnja v prvem polletju

V zvezi z izgradnjo nove hladne valjarne so izdelani projekti predstavitev glavne ceste, izdelan je projekt hladne valjarne in idejni projekti zunanje ureditve. V delu pa sta še projekta za železniški podvoz na Koroško Belo in stanovanjski stolpič za monterje. Z republiško skupnostjo za ceste je bilo dogovorjeno glede investiranja in predstavitev ceste oziroma začetka prestavitvenih del. Razgovori so bili izvršeni z možnimi potencialnimi izvajalci del kot so Gradis, Hidromontaža, ZZTP Ljubljana, SGP Sava in drugimi za izdelavo preliminarne ponudbe, od katerih je nekaj že izdelanih. Opravljeni so bili tudi razgovori z dobavitelji uvozne opreme, in se razčistevali nekateri problemi okoli naprav.

Imenovana je bila posebna komisija za razpis in oceno ponudb. Izvršen je bil tudi uradni razpis za dobavo uvozne opreme. Do zaključka razpisa je Železarna prejela ponudbe dvanajstih dobaviteljev. Strokovne podkomisije so že analizirale ponudbe in v tem mesecu mora biti opravljena dokončna izbira.

Grupa zadolžena za projekt hladne valjarne, je skupaj z ostalimi službami pripravljala tudi material v zvezi s financiranjem. Sodelavci so izdelali tudi novo oceno višine investicije in pri tem upoštevali vse naprave in dela z novimi cenami, carinami itd. Tako ocenjena investicija bo znašala oziroma se povečala na 1089 milijonov dinarjev oziroma 1336 milijonov dinarjev vključno z obratnimi sredstvi.

V prvem polletju letos so bili dokončani v Železarni naslednji objekti in naprave:

- aglomeracija in transport vložka do plavžev,
- elektronska tehtnica na 125 tonskem livnem žerjavu v elektrojeklarni,
- naprava za pletenje vrvi za prednapeti beton v žičarni,
- steber za razsvetljavo skladišča surovin v HVZ,
- higijene in garderobe za vzdrževalce v jeklarni,
- obdelovalni stroji v vzdrževalnih obratih,
- filtri za čiščenje vode v višinskem bazenu,
- zračna pošta OTK - jeklarna,
- sanacija kislinjskih odplak v HVZ,

V delu pa so še naslednje naprave:

- higijene in garderobe v aglomeraciji,
- rekonstrukcija Siemens - martinove peči štev. 6,
- vozona delavnica na transportu,
- higijene in garderobe v valjarni Bela,
- rezervoar za butan 1200 kubičnih metrov,
- cesta na odseku aglomeracija - HVZ,
- zavarovanje desnega brega Save.

Razen tega je v pripravi izgradnja več manjših objektov po Železarni v okviru programa in sklepov odbora za osnovna sredstva.

Skupaj je predvidenih za leto 1973 164.804.000 dinarjev za investicijsko izgradnjo iz lastnih sredstev oziroma amortizacije. V prvem polletju finančni plan ni bil realiziran, ker so znašala plačila le 16.198.434 dinarjev. Vzrok je v tem, da ni prišlo do realizacije investicijskih vlaganj v hladno valjarno, za kar je predvidenih 94.415.000 dinarjev in ker se večji del investicij obračuna šele ob koncu leta.

Obrat	Gorivo	Enota	Plan	Povprečje 1972	Junij 1973	Povprečje I. pol. 1973
Plavž	koks	kg/t	725	792	725	733
Martin	mazut	kg/t	136	137,2	124,9	132,9
El. jekl.	elektr.	kWh/t	645	675	650	652 (ASEA)
El. jekl.	elektr.	kWh/t	645	603	588	23,2
Bluming	mazut	kg/t	26,5	25,3	24,6	586 (LM)
Valj. žice	mazut	kg/t	57	55,4	47,5	47,9
Valj. 2400	mazut	kg/t	87,0	88,5	84,9	89,6
Lah. proge	mazut	kg/t	52,0	50,1	44,7	47,9

S sej sindikalnih odborov

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK

Enajsta redna seja sindikalnega odbora je bila 14. avgusta. Predsednik tov. Lenardič je odbor informiral, da je bila z desetim avgustom izvedena reorganizacija, sindikalne organizacije. Novo izvoljeni

sindikalni odbor v adjustaži štekel na Beli je že imel konstituantno sejo v prihodnji dobi pa ga bo vodil predsednik Mile Nikolič. Razdeljena so bila tudi finančna sredstva na število zaposlenih. Namesto tov. Sirca, ki je bil iz zdravstvenih razlogov premeščen k

splošni varnostni službi, so za novega člana sindikalnega odbora imenovali Džuro Pirija, ki bo referent za kulturno in prosvetno dejavnost. Na željo kolektiva, bodo 14. in 15. septembra organizirali izlet v Pulj in v ta namen zadolžili tov. Jeklerja.

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

Prva pomoč v ABK vojni

7.

Površina zemlje ustvarja nešteto mrtvih kotov, ki zakrivajo posamezne dele terena pred neposredno vidno zvezo s središčem eksplozije. To pa seveda preprečuje ali zmanjšuje trojno delovanje eksplozije.

Pri valovitem svetu je zlasti pomembno, kako se udarni val na mnogokatero načine odbija, krepi ali slabi.

Če je svet porasel (gozdovi, koruzišča ipd.), nam omogoča zavetje pred udarnim, še bolj pa pred toplotnim delovanjem. Toda z druge strani lahko to tudi poveča toplotni učinek, če pride do požara.

Kemična sestava tal je velikega pomena za poznejše radio aktivno delovanje, ker je od nje tudi odvisno, čez koliko časa bo mogoče vnovič uporabljati to zemljišče.

Geološka zgradba tal pa je pomembna zaradi globine in jaka, ki nastane pri eksploziji (površinski ali podzemski), in tudi da vemo, kolikšna plast zemlje mora biti nad podzemskimi zaklonišči. Prav tako je sestava tal važna zaradi morebitnega zasutja.

VPLIV VREMENSKIH RAZMER IN VIDLJIVOSTI

Vremenske razmere in slaba vidljivost močno zmanjšajo učinek toplotnega delovanja. Dež, megla, prah in podobno lahko za več kot polovico zmanjšajo učinek udarnega delovanja. Pri meteorološki (vremensoslovni) vidljivosti na 50 km dobimo hujše opekline tudi 1800 m daleč od središča, kjer je eksplozirala atomska bomba 20 KT, medtem ko se pri vidljivosti na komaj 1,5 km zmanjša ta razdalja za kakih 1000 m in se skrajša na 700 do 800 metrov.

VARSTVENI UKREPI

Zaščita pred atomskim orožjem je možna in je ob ustreznih pogojih lahko tudi uspešna.

Varstveni ukrepi gredo v dve smeri: prvič, da je čim manj človeških žrtev, in drugič, da se čim učinkoviteje poskrbi za množice poškodovanih ali ranjenih ljudi v napadenih mestih in večjih naseljih.

Za varstvo prebivalstva pridejo v poštev predvsem tile ukrepi: evakuacija (odstranitev) prebivalstva iz mest, zaščita prebivalstva v zakloniščih, pouk odraslih ljudi glede ravnanja ob eksploziji atomske bombe ter izurjenost v dajanju prve pomoči.

EVAKUACIJA

S pravočasno evakuacijo vseh prebivalcev, ki niso neogibno potrebni za delo v mestu (stari ljudje, otroci, matere z majhnimi otroki, za delo nesposobni ipd.), se pred sovražnim napadom zavaruje dober del ljudi. S tem ko se zmanjša število prebivalcev v mestu, pa se zaradi zmanjšane gostote prebivalstva zmanjša tudi število žrtev.

ZAKLONISČA

V drugi svetovni vojni so bila zaklonišča zelo velikega pomena za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka. Dovolj zanesljivo lahko računamo, da bodo zaklonišča tudi v morebitni atomski vojni važen činitelj v varstvu prebivalstva.

Za to govore tudi tale dejstva:

— neko prav preprosto tunelsko zaklonišče, brez posebnih varnostnih naprav, je v hribu blizu ničelne točke v Nagasakiju zavarovalo ljudi v zaklonišču pred vsemi tremi učinkmi atomske bombe 20 KT.

— improvizirano podzemljsko zaklonišče z lesenim stropom in pokrito s kakih 60 cm debelo plastjo zemlje je v Hirošimi, komaj 100 m daleč od ničelne točke, vzdržalo eksplozijo.

— večji zračni pritisk od 0,6 do 0,8 kg na 1 cm² telesne površine in 700 metrov daleč od središča, kjer je eksplozirala atomska bomba 20 KT, je za človeka smrten, če je na odprtem prostoru, medtem ko mu v kakem odprtem zaklonišču ni več nevaren, itd.

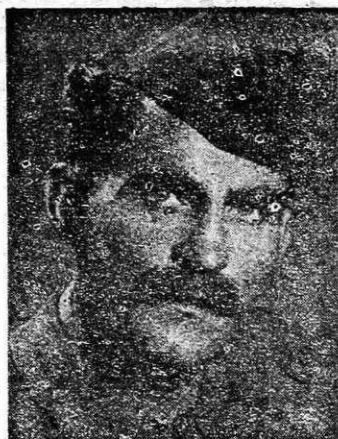
Samo strokovno zgrajena zaklonišča dajejo popolno varstvo. Toda takšna zaklonišča so zelo draga, tako da jih niti dežele z veliko gospodarsko zmogljivostjo ne morejo zgraditi zadostno število. Zato se je treba usmeriti predvsem na gradnjo zaklonišč, ki dajejo sorazmerno varstvo. Za pame no mejo bi lahko vzeli 800 do 1000 metrov od eksplozije atomske bombe z jakostjo 20 KT, ker na večje razdalje nam tudi navadna zaklonišča (preurejeni kletni prostori trdnih zgradb, podzemljska zaklonišča z lesenim stropom in pokrita z 80 do 100 cm debelo plastjo zemlje) lahko dajejo potrebno varstvo pred trojnimi delovanjem atomske bombe z jakostjo 20 KT.

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

Jože Vidic

Usoda partizanov iz prvega partizanskega taborišča na Mirci

Odlomek iz knjige Jožeta Vidica, Zločin pri Lenartu, ki je dobila letošnjo Kajuhovo nagrado. Pripoveduje Mirko Frankič-Tilen (na sliki) **20**

Če bi se od danes dalje dogdil še kak umor ali poskus umora zoper pripadnike obojenih sil, policijskega zbora ali državnih oblastev, italijanske državljane ali slovenske civilne osebe, ki kakor koli zvesto sodelujejo z oblastmi in se pokoravajo njihovim ukazom, kakor tudi zoper državljane drugih, zaveznikov ali prijateljskih držav, bodo, če se ugotove glede zgoraj omenjenih zločinov nagibi politične narave ali kakor koli škodljivi ugledu države, in se v 48 urah po zločinskem dejanju ne izsledijo krivci, ustreljene — po možnosti na

kraju, kjer se je zločinstvo zgodilo — osebe, o katerih se je ugotovilo, da so pristaši komunizma, ali je ugotovljeno, da podpirajo oblastvom protivno delovanje.

Obseg represalij se določi s tezo izvršenega zločina in se objavi z lepakom.

Samo dva dni po tej grožnji je Emilo Grazioli, visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, objavil naslednji razglas:

»V noči na 26. april je krdelo upornikov komunistov v Radohovi vasi izdajalsko streljalo proti nemu našemu vo-

jaškemu vlaku, ubilo dva vojaka in ranilo druge.

Ker je preteklo 48 ur, ne da bi se izsledili povzročitelji zločina, je bilo odrejeno, da se zaradi izvršitve določi razglas od 24. aprila ustreliti šest oseb, zanesljivo krivih komunističnega udejstvovanja.

Obsodba je bila izvršena danes ob 8. uri.

Ljubljana 28. aprila 1942.

Zaradi primerjave si ogledmo še nemško politiko terorja. Nemške okupacijske oblasti so 29. julija 1941 ustanovile izredno sodišče za sojenje članom OF in partiza-

nom. Prvih deset Slovencev so Nemci ustrelili 30. julija 1941 v Krškem, »ker so te osebe posedovale orožje, municijo in razstrelivo in imele pri sebi razen tega veliko število uporniških tiskovin«. V Begunjah na Gorenjskem so prve štiri zapornike ustrelili 2. avgusta 1941, spet zaradi tega, ker so imeli orožje in zaradi »udeležbe pri komunističnih sabotažnih dejanjih«.

Pisci, ki pišejo o NOB, čisto nepravilno uporabljajo izraz oziroma pojem besede talec. Pri prvih smrtnih obsodbah so Nemci skušali pravno utemeljiti ta zločin. Obsojenci naj bi bili krivi za to ali ono dejanje. V nasprotju s tem so talci lahko — in večinoma so tudi bili — povsem nedolžni. Zato ne moremo govoriti, da so bili v Krškem ustreljeni prvi talci v Sloveniji. Prvi talci so bili ustreljeni 9. avgusta 1941 zaradi tega, ker so partizani ubili nemškega varnostnega stražnika.

Italijani so uvedli izredno vojaško sodišče za sojenje članom OF 11. septembra 1941. Posebno vojaško sodišče so imenovali oktobra 1941, ki je kmalu potem obsodilo tri Slovence na smrt, ker so pri njih našli orožje. Ker je bila

to prva smrtna obsodba, so kazni spremenili v 25-letno ječo.

Italijani so začeli streljati talce četrte mesece pozneje kot Nemci. Vendar je sporen ta podatek. Kam naj uvrstimo znani preserski proces? Samotorska četa je v noči od 4. na 5. december 1941 minirala železniški most čez Ljubljano pri železniški postaji Preserje na progi Ljubljana—Postojna. Italijani so nato uprizorili proces proti okoliškim prebivalcem. Obtožili so ljudi, ki sploh niso sodelovali v akciji. Izvedli so tako imenovani pravni zločin. Na sodišču se je zagovarjalo 69 oseb. Devetintrideset obtožencev so obsodili na smrt, petnajst na dosmrtno ječo, druge na večje ali manjše zaporne kazni. Od 39 obsojenih na smrt so jih ustrelili 16, druge so pomilostili. Kaj niso to bili prvi talci, ki so jih ustrelili Italijani?

Zaradi naraščajočega terorja v Ljubljani in vse večjega razmaha osvobodilnega boja, pa tudi zaradi obsežnega osvobojenega ozemlja na Dolenskem in Notranjskem, je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet odšlo 18. maja 1942 z izvršnim odbo-

rom iz L
bojezen
Stanik
umati
oze, a
nekasa
delni v I
S tri
glas pove
partizanski
OF pusti
Italij
Toda, se
ki bil v
rih od d
Da dan
sodi o
Ale. Sta
brar. Ja
je padal,
noč od
ben na
origino
tu, so še
je čiti t
zasnja.
sana in
rokov ita
V obbi,
podal, j
dr. St
hov a pl
ne fete,
nezstanc
ma, d
iz v kat
tera že
poga St
no van

Dolge smučine Francija Smoleja

2

Za to priliko je bil najet poseben trener, prišel je Finc Kuizma. Fantje iz reprezentance so ga klicali kar Epo. Poleg smučanja je gojil tudi orodno telovadbo, to mu je dalo izredno čvrsto in skladno postavo. Svojim varovancem se je zelo priljubil. Od osnove je spremenil način teka. Zamenjal je višino palic, preuredil stremena na smučeh, veliko pozornost pa je polagal mazanju. Odlično namazane smuči tekmovalcu prihranijo ogromno energije za fini. Skratka, takega trenerja do tedaj še niso imeli. Prav Fincu Kuizmu gre za sluga za nadaljnji vzpon smučarskega teka pri nas. Sporazumevali so se v nemščini. Postavil se je na čelo vrste in tekkel s svojimi varovanci. Če so le-ti popuščali, je zmanjšal tempo, sicer ga je pospešil.

Franci Smolej je delal v železarni, sprva v cevarni, potem pa na oddelku tehnične kontrole kot vodja mehanske preizkušnje. Tako je

bil službeno vseskozi zelo vezan. Za trening na Pokljuki je dobil prvi izredno plačan dopust. Tako se je lahko 40 dni brezskrbno pripravljal za četrte zimske olimpijske igre, ki so bile v Garmisch-Partenkirchnu.

Garmisch-Partenkirchen je dočkal leto 1936 v prazničnem razpoloženju. Zimske olimpijske igre so bile pripravljene z nemško natančnostjo. Tisti mesec po novem letu, so izpopolnjevali le še drobnarije. Motilo je le slabo vreme in tudi snega je manjkalo. Na otvoritev je prišel sam Hitler. Nacisti so napovedali, da bo s seboj prinesel lepo vreme. To se je res zgodilo. Odveč je govoriti o tem, kako je naslednja leta vedril in oblačil po Evropi, športniki z vsega sveta so se zbrali tu zato, da bi se pošteno borili. Propaganda jih ni čisto nič zanimala.

Fante iz Jugoslavije je trener Epo trdo držal. Nekega dne ko so se vračali s treninga, je v ledenem stadionu

ravno vadila Sonja Henie. Bila je ena najboljših drsalk vseh časov, poleg tega pa še zelo lepa. Posnela je vrsto revijskih filmov v poznejši karieri. Razumljivo je, da te enkratne prilike, videti najboljšo drsalko niso izpustili, zamudili pa so seveda kosilo. Epo jih je pošteno oštel, ker so jih čakale težke tekmovalne preizkušnje.

Rezultati so bili presenetljivi. Franci Smolej si je priboril v teku na 50 kilometrov odlično deseto mesto, ki še danes sodi med vrhunske jugoslovanske rezultate. Vedno so mu govorili, da je izrazil tekač na dolge proge, toda nemalokrat je imel tudi v štafeti najboljši čas. V štafeti 4 x 10 km so bili deseti, za jugoslovansko ekipo pa so tekli: Knap, Jakopič, Smolej in Klančnik.

Franci je v življenjsko formo prišel šele leta 1938 v Lahtiju. Res je dosegel že prej lepe rezultate, vendar je kot tridesetletnik znal bolje uporabljati pridobljene iz-

kušnje. Ravno tekmovalne izkušnje so mu velikokrat pomagale izboljšati končni rezultat. Danes imamo zelo zgrešeno mnenje o športu, ko trdimo, da je športnik s petindvajsetimi že odslužil. Navadno si vsakdo zaradi tega prizadeva le do prvih olimpijskih iger, potem pa običajno zapusti športne vrste. Franci je nastopil na olimpijskih igrah v St. Moritzu kot štiri-desetletnik.

Z zdravjem ni imel nikoli težav. Na enem prvih športnih pregledov je dr. Marčič ugotovil razširjeno srce. Prvič je zvedel, da je z njim nekaj narobe in ni poslušal zdravnikove prepovedi. Čez več let je bil spet pri njem v ordinaciji, prepričan, da je zdravnik pozabil nanj. Po opravljenem pregledu je dr. Marčič snel očala in ga vprašal, kako se je zdravil, ker je videti le krepko športno srce. Franci mu je povedal po pravici, da se ni zdravil, le tekkel je še naprej. Na to mu je doktor odgovoril: »Za takega človeka pa še nisem slišal. Fant, dilce na noge in teci, teci!«

Leta 1936 je bilo zanj pomembno še z drugega vidika: poročil se je. Žena športnika je navadno zelo osamljena, kadar mož potuje po turnejah. Franci je bil v zimskih dneh zelo malo doma, tega se je zavedal in je zato v poletnih dneh to skušal nadoknaditi. Skupaj sta hodila po planinah. »Gostilne niso nikoli zanimale,« pripoveduje, »dneve, sva preživljala v družbi prijateljev in znancev. Pijača mi ni dišala, prav tako me ni mikalo kajenje, saj sploh nikoli nisem kadil.« Najbrž je to tudi

eden od odgovorov, zakaj je tako dolgo vzdržal med aktivnimi tekmovalci.

Franci je osvajal domača državna prvenstva, vendar v letih svoje vrhunske kariere v domovini ni veliko nastopal, ker so časovno sovpadale velike tekme v inozemstvu. V letih po olimpijskih igrah do začetka druge svetovne vojne je dosegel odlične rezultate. V Chamonixu je bil šest na 50 km, dvakrat je bil v Lahtiju, drugi srednjeevropjec, v Zakopanah pa je bil deveti, prvi srednjeevropjec. Kdaj pa kdaj je bil edini udeleženec iz Jugoslavije. Pravi, da bi bilo še danes pametno poslati še tako skromno ekipo na tekmovalne v tujino, kajti to je način, s katerim tekmovalci lahko tekoče spremljajo napredek v športu. Na vrhuncu forme, v kateri je ravno takrat bil, so odpadle olimpijske igre leta 1940 in 1944. Naslednjih prvih povojnih se je udeležil šele leta 1948 v St. Moritzu. Če bi medvojne ne odpadle, bi se lahko udeležil štirih! V pripravah za St. Moritz je prevzel dolžnost trenerja naše vrste, ki je spet trenirala na Pokljuki. Tudi sam je imel namen nastopiti. Tukaj so se začele prve razpoke v odnosu do funkcionarjev. Ko je prišel čas odhoda, so mu rekli, da bo ostal doma. To je bila nagrada za dolgoletno prizadevanje. Naposled so spreviedeli, da ima le prav in je pe-ljal fante v St. Moritz.

St. Moritz v Švici je bil prva povojna leta prava oaza, v kateri se ni poznala vojna vihra, pa tudi edino mesto v Evropi sploh, ki je lahko priredilo igre. Predvsem je to letovišče milijonarjev z vsega

sveški
oda 19:
Tso n
šli poz
cija so
15. 16.
Frac je
vse or
slamo, s
joči oki
zvoiku
gre po
desetni
dako p
niti por
Purnit
nesasja
trengu
in teko,
igro in
miz Res
moj jed
nik bi š
Ce span
sto lano
dor in
Frac po
bile seč.
ni to ve
nisteč i
samo ust
Ko d
tehogod
do tuči
se moč
ditni r
paki si
Morane
podanci
Zaskle
vornem
sli svo
špofkil
sinu š
v bno
svo špo
lep se
ved ra
patino
ni ba
že aja
nes i
tež pri
saj vs

rom iz Ljubljane na osvoboditve. Tudi dr. Aleš Stanovnik bi se moral umakniti na osvobodeno ozemlje, a je nameraval še nekaj časa ilegalno živeti in delovati v Ljubljani.

Sa tri dni potem, ko je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet in vodstvo OF pustilo Ljubljano, so Italijani ustrelili Toneta Toma, sekretarja CK KPS, ki je bil v italijanskih zapornih od decembra 1941.

Dan po njegovi smrti so začeli ovadbe aretirali dr. Aleš Stanovnika. Njegov brat, Janez Stanovnik, mi je povedal, da je že med vojno bil od slovenskih uslužbenec na italijanski policiji originalno ovadbo proti bratu, ki se hrani. Uspelo mu je tudi prvi zapisnik zaslišanja. »Ovadba je napisana inteligentno moško roko v italijanskem jeziku. V odbi, ki je izdajalec ni podpisal, je navedeno, da je dr. Aleš Stanovnik član vrhovnega plenuma osvobodilne fronte, ki mi je dejal dr. Janez Stanovnik. Prevladuje mnenje, da izdajalec izvira iz katoliškega klera, kateremu je pred vojno ni bilo pogojno Stanovnikovo politično čevanje.

Štiri dni po aretaciji dr. Stanovnika so člani varnostno-obveščevalne službe v Ljubljani ubili dr. Lamberta Erlicha, profesorja in duhovnika, ki je bil idejni vodja bele garde ter hujšak akademске in dijaške mladine za boj proti OF.

Likvidacija profesorja Erlicha je močno prizadela italijanske okupacijske oblasti in porajajočo se belo gardo. Italijani so se maščevali tako, da so 2. junija 1942 v gramozni jami v Ljubljani ustrelili šest talcev, med njimi tudi dr. Aleša Stanovnika. Tako je umrl jeseniški delavski odvetnik, politik in publicist, krščanski socialist in član vrhovnega plenuma OF dr. Aleš Stanovnik.

Zapustil je ženo in sina Tita, ki je odvetnik v Ljubljani. Tudi Aleševa žena živi v Ljubljani.

Dopisujte v Železarija

e svetli se tod zbirajo že od leta 1920.

Tiso naši tekmovalci prišli pozno za aklimatizacijo, so vseeno dosegli 14., 15., 16. mesto na 50 km. Fran je bil 15., s čimer je vsekar opravičil svoje poslanstvo, saj je bilo nastopajočih okrog šestdeset. Po zvočku so tudi javili, da gre za pot najstarejši, štiri-desti tekmovalci. Gledalci so ploskali, znali so ceniti športni duh.

Pornitvi domov so se pa nesposobno poglabljala. Na trenu so jedli le koruzo in moko, ko pa so prišli na igrišče imeli na moč bogato mizo. Res je, da so žganci močnejši, a vrhunski športniki bi se vse kaj drugega. Če bi pametno porazdelili tisto, kar imajo, bi jo imeli dovolj doma in na tujem. To je Fran povedal, in to jim ni bilo všeč. Starih prijateljev ni bilo več med živimi ali pa niso več nastopali, zato je še sam pustil tekmovalni šport.

Ko dolgo ga je še po teh godkih vezala ljubezen do žene, vemo po tem, da se nobeno planiško pridedno peljal z vlakom, ampak s smučmi za Savo do Mojane in dalje v dolino pod ponami.

Za sklep najinega razgovora ga vprašal, kaj misli o svoji preteklosti in o športnikih danes, ter o svojih sinovih športnikih.

»Dobro sem zadovoljen s svojo športno kariero. Dovolj lepo sem doživel, kar se še vedno rad spominjam. Grdo pa mi ne pride samo po sebi, ni to pa klicati. Marsikaj mi že pada iz spomina. Še danes napregel dilce, a je težko priti do čistega snega, saj vse prek pluženo, pre-

kopano in pregrajeno. Današnjim športnikom zamerim to, da so premalo časa aktivni. Krivda je tudi na funkcijah, prezgodaj odpišejo izkušene tekmovalce. Sicer pa zabiješ v šport najlepša leta in če nisi iznajdljiv in vztrajen ter ne znaš tega uveljaviti, ostane bore malo, ker se pač zgodi, da včasih še tako talentiran in vztrajen športnik ni zapažen. Ljudje pa hitro tudi pozabljajo.

Sinov sem vesel, v njihovo taktiko in tehniko drsanja se ne vtikam, ker se na to ne spoznam. Športnik ni robot, morda je še občutljivejši od ostalih ljudi in je velikokrat čustveno prizadet. To sem sam občutil še prevečkrat. Tu jima pa lahko pomagam. Le tako naj nadaljujeta.

In kaj naj zapišem ob sklepu tega skromnega zapisa o smučarskem velikanu, Smolejev vzor nas prepriča, da se vsaka smiselna aktivnost na koncu poplača z zadovoljstvom in umirjenostjo. In lepo je, če nisi v življenju igral čisto poprečnega človeka, pač pa z aktivnostjo, športno vzornostjo in rezultati prišel med nadpoprečne ljudi. Francija Smoleja pa so športni rezultati, kot posledica trdega in vztrajnega dela dvignili še više.

Zgodba o njem bi morala biti mnogo daljša. Morda bo kdo, ki bolje suče pero o njem zapisal mnogo več — kajti to zasluži. Razgovor z njim pa mi je odprl še eno človeško slabost, namreč, da zelo radi pozabljamo na športnike in sploh ljudi, ki so žrtvovali več kot poprečni ljudje.

KONEC

Po razgovoru sestavil:
Jože Jekler

»Bil je edini, ki me je ljubil. Vsi drugi so bile svinje,« pozablja gospa, da ni sama. »Obetali so mu veliko prihodnost. Toulouse Lautrec. Pa sem se samo poigrala z njim. Ga zavrgla. Zabil se je. Zgnil bo v revščini na cesti... Sicer pa, neumnosti! Kaj govorim? Tudi jaz nisem več jaz! Velika Teodora... Ha! Bedarija!... Danes bi bila že zanič, ugasla zvezda... Pozabili bi me. Kakor so mam. Prodajala je samo še vstopnice. Oče je bil vsaj še za klovna... Križ čez vse to! Toda sliko mi bo vrnil, primorski skoporec... Kaj zijaš? Kaj še počneš tu?« vprašuje Žefa, kakor da je pozabila, da je še tu in da jo zardel in zbežan gleda in poslušal. »Kopalnico mi zakuri! Okopala se bom! Tudi v dnevni sobi je mraz. Zakuri! Povsod zakuri,« govori gospa živčno, Žef pa se kljub temu oddahne, saj mu ni bilo treba povedati, da ima sliko on.

»Petdeset tisočakov?« samo to brni Žefu po možganih, ko kuri kopalnico in dnevno sobo, šele potem se spomni, da bi za tak denar najbrž nihče ne kupil slike razen gospoda Avgusta, ta pa je ljubljanski bankir in industrialec. »Pa še gospejin prijatelj!« Nekoč ju je videl, da sta se objemala in poljubljala. »Z njim ne bo nič. Treba bo vprašati dolgo lasca.«

Tako si pravi, ko se pripravlja, da bi odšel v šolo.

»Hm,« si ogleduje sliko, a jo takoj skrije zopet pod slamnjo, kakor da jo je ukradel in kakor, da mu gospod ni ukazal, naj jo odnese na smetišče. »Odnese sem jo, bom rekel,« se bodri, ker se boji, da bi gospod lahko uganil, da je sliko obdržal in jo namerava prodati. To pa je skoro tako, kakor da jo je zares okradel. »Hm, nikoli nisem bil tat...«

Žef se nenadoma počuti, kakor da se mu oglašava vest.

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

»Hm, morda res nimam pravice, da bi jo prodal.«

Ali ni že dolgo lasce posumil vanj, ko mu je pripovedoval, da ima sliko 'narejeno na roko z oljnimi barvami', čeprav mi je potem, ko je zvedel, kako ga gospod izrazil, rekel, da to ni tatvina, marveč si je vzel samo to, da si bo plačal delo, ki bi mu ga bil dolžan plačati gospod.

»Toda petdeset tisočakov?«

Za petdeset tisočakov bi moral delati vrsto let in ne samo nekaj mesecev, ko opravlja tlako gospodu Alešu.

To je, kajpak vest, ki se mu oglašava. To pa je tisti notranji glas, o katerem mu je mama vselej govorila, da ga je treba ubogati.

»Mama, kajpak, mama! Ko bi vedela... Niti za papir in znamke nimam, da bi ti lahko pisal.«

Se gospodu Alešu kdaj oglašava vest, ko ga vidi prestrašenega in vedno bolj suhega, pa mu ne ponudi niti koščka kruha, niti takega ne, ki ga mečejo v smeti.

»Tudi on je človek in bi moral imeti vest, pa se mu nikoli ne oglasi.«

— Samo, kdor ni človek, nima vesti...

Tako je govorila mati.

In tako so govorili tudi mnogi drugi ljudje.

»Potem gospod Aleš ni človek!«

Žef se spomni, da je večkrat slišal, da bogati ljudje nimajo vesti.

»Najbrž bo to kar res.«

— Kamen imajo, ne srca.

Tudi tako so govorili.

»Če so taki, zakaj bi revni ljudje ne imeli kamna namesto srca do bogatih, do tistih, kakor je gospod Aleš?«

Žef se tej misli samo bridko nasmehe.

»Srce ali kamen, kaj bi jim bilo to mar?«

S to mislijo odhaja Žef v mesto. Toda slike ni vzel s seboj.

»Le kaj bi počel z njo?«

Pred šolo ni dolgo lasca, čeprav je ot ljubil, da ga bo čakal.

SOLA je za Žefa poleg tovarne edini kraj, kjer je rad, čeprav med sošolci nima nobenega prijatelja.

To mu sicer ni prav prijetno, ker ne ve, zakaj se ga sošolci tako radi otresejo, kakor da je na njem nekaj, kar jih odbija.

Pa bi se tako rad približal nekaterim fantom, zlasti tistim, ki se zbirajo okrog Albina Vipernika, ki ima na sebi nekaj podobnega, kakor je imel Andrej.

Tudi nocoj je okrog Albina zbrana gruča. Pogovarjajo se, a ne tako živahno in hrupno kakor navadno. Ko pa se jim približa Žef, utihnejo.

»Jutri. Pred konjušnico v Mostah.«

Samo to še ujame, potem pa ga obda molk.

»Ne marajo me,« oplazi Žefa ta molk kakor elektrika. Oči mu begajo od obraza do obraza, preskačujejo kakor električne iskre od oči do oči, pa ga nihče več ne pogleda.

Ta molk je za Žefa tako mučen, da ne more več strpeti.

»V Mostah? Kaj bo jutri pred konjušnico v Mostah?«

Vprašanje, ki ga je Žef izrekel nehote, naleti samo na ostre, preiskujoče poglede, ki se zapičijo v Žefa, potem pa se pomenljivo spogledajo.

»Slišal si,« ga gleda Albin Vipernik preiskujoče.

»Nisem. Drugače bi ne vpraševal.«

»Potem vprašaj učitelja Miklavčiča,« ga Albin pogleda z neprikrivanim prezirom. »Ali pa pojdi pogledat sam, če bi rad videl.«

Žef je poparjen. Ve, da nekateri sošolci učitelja Miklavčiča ne marajo. Mogoče je prav ta učitelj kriv, da ne marajo tudi njega.

»Kaj morem, če je učitelj Miklavčič prijazen z menoj?«

»On že ve, zakaj,« se Albin obrne od njega in sede v svojo klopo.

Žef ga ne razume. Učitelj Miklavčič je namreč poskrbel, da so Žefu kljub mladostnosti in predpisom o državljanstvu v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev dali državljanstvo in ga tako rešil pred morebitno zahtevo italijanske oblasti po izročitvi. Morda je to storil, ko mu je Žef povedal, zakaj in kako je pobegnil iz Italije in pri tem zvedel tudi za ime policijskega komisarja na Jesenicah, s katerim sta z učiteljem (vsaj tako je rekel Miklavčič sam) prijatelja. Morda pa je učitelj sam doma z one strani meje, saj se mu pri izgovorjavi še vedno pozna govorica, kakršno govore v okolici Idrije od tamkajšnjih hribov pa tudi na to stran meje vse tja do Škofje Loke.

Naj bo kakorkoli. Žef mora biti učitelju Miklavčiču za uslugo, ki mu jo je napravil, hvaležen, pa naj je to Albinu Viperniku in Vipernikovim prijateljem prav ali ne.

Le kako naj bi Žef pozabil tisti dan, ko je učitelj javno povedal, da je Žef Stivec od tega dne državljan kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, državljan svobodne domovine, Albin Vipernik pa je pri tem samo pokašljeval.

— Državljan svobodne domovine, — je potem učitelj s poudarkom ponovil, ker ga je Vipernikovo pokašljevanje motilo. Potem je govoril, kako italijanska oblast preganja Slovence, kako jim jemlje politične pravice in jih gospodarsko uničuje, pri tem pa se je nenehno skliceval prav nanj, na Žefa, in ga vpraševal, ali je res, kar je rekel, ali ne.

— Čista resnica, je odgovarjal Žef in pritrdjeval učitelju Miklavčiču, da je res, da bi Italijani radi uničili vse, kar je slovensko, da prepovedujejo slovenska praznovanja in prireditve, da so v šole vneli italijanski jezik. Žef je vendar vse to skusil sam. Italijanski učitelj jih je vendar pretepal, jih psoval, jih pljuval, jih kaznoval s pitjem ricinusovega olja, če so govorili v šoli med seboj slovensko, oni pa so raje vse to pretrpeli, kakor da bi govorili italijansko ali zatajili, da so Slovenci.

Jeklo — nepogrešljivo v sodobnem življenju

Že v pradednih časih, ko je bil človek še na nižji stopnji razvoja, je čutil potrebo po obdelovalnemu orodju. Najprej si je le-to nadomestil s kamnom in kostmi. Že več stoletij pred našim štetjem pa se je pričel razvoj pridobivanja železa. To dobo označujemo za železno dobo. Ta kratko pridobivali železo na preproste načine, vendar so izdelki iz železa pomenili revolucijo v življenju ljudi.

Kot sedaj, tako se je tudi takrat pojavil najprej v obliki orožij, kot so bili meči, bodala, sulice, ščiti in oklepi. Kasneje se je njegova uporaba vse bolj razširjala. Z leti so izpopolnili tudi postopke za pridobivanje železa. Iz preprostih peči so se razvili moderni plavži. Surovo železo nadalje predelujejo z različnimi dodatki žlahtnih kovin in elementov v visoko kvalitetna jekla. Za te postopke uporabljajo Siemens-Martinove peči, elektro-obločne peči in konvertorje raznih izvedb. Ta jekla nato obdelujejo z vlivanjem, valjanjem in vlečenjem. V teh oblikah jih srečujemo vsak dan, prisotni so na vsakem koraku v našem življenju in delu. Danes si ne moremo več zamisljati sodobnih prevoznih sredstev brez jekla, stotošče kilometrov železnih prog, ki povezujejo oddaljene kraje našega planeta. Vlečni stroji so se razvili iz primitivnih parnih lokomotiv v moderne stroje, kateri imajo veliko moč in zmorejo velike hitrosti.

Na cestah se srečujemo s prevoznimi sredstvi raznih oblik kot so: traktorji, tovorni avtomobili, avtobusi in množico najrazličnejših oblik in moči osebnih avtomobilov.

Prav tako je preko globokih dolin in širokih rek zgrajenih mnogo mostov raznih konstrukcij. Od različnih jeklenih do arminirano betonskih.

V težko dostopne kraje nas
s pomočjo jeklenih stebrov

in pletenih vrvi po najkrajši poti popeljejo žičnice raznih oblik. Od običajne sedežnice, do velikih gondolskih.

Spreminjala so se tudi plovila. Od splavov in jadronic iz dobe Kolumba v parnike iz trdnega jekla, katere je pogonjal parni stroj z revolucionarnim izumom — vijakom. Prav v našem stoletju razvoj tudi na tem področju bliskovito hiti. V času druge svetovne vojne so bile desettisočtonske vojne ladje prave velikanke. Danes pa plujejo po svetovnih morjih že dvestotisočtonski tankerji. Vzoredno z velikostjo ladij se razvijajo tudi pogonski stroji in vsa oprema. Tako kot opisane ladje, so vredni občudovanja moderni in hitri hidrogliserji, katere lahko vidimo tudi na našem Jadranskem morju. Prav tako beremo in gledamo slike o modernih vozilih na zračno blazino. Posebna značilnost današnjega časa so moderne težke podmornice, katere pogonjajo jedrski motorji. Njihova oblika je sposobnost dolgotrajne plovbe pod vodo, doseganje velikih globin in premagovanje velikih razdalj. Te podmornice se sedaj uporabljajo še izključno v vojne namene in ne v korist človeštva.

V zraku vsak dan s pogledom siedmo mogočnim reaktivnim letalom, kateri so prav tako imeli množico predhodnikov. Razvijajo pa se še v vedno večje, močnejše in sposobnejše. Ta veda se že preliva v drugo in smo pričala stalnega razvoja in izpopolnjevanja raket. Te odpirajo pot razvoju astronavtike, raziskovanju bližnjih in daljnjih planetov s pomočjo človeških posadk ali avtomatskih naprav.

Veliko jekla porabijo za izdelovanje orožja. Ta količina je bila še posebno velika v drugi svetovni vojni. Uporabljali so ga za izdelavo težkih orožij, kot so topovi, tanki in

avioni. Tudi bombe, ki so padale na Vietnam in se jale smrt med ljudstvo, so iz je-
kla.

Jeklo srečujemo v vsakdanjem življenju v raznih majhnih predmetih. Karkoli pogledamo, povsod je prisotno in večinoma koristno. Najdemo ga v iglah, sponkah, nožih, urah, ključavnicah, medicinskih instrumentih, gospodinjstvih aparatih, in konzervnih škatlah.

Kljub razvoju najrazličnejših zlitin raznih kovin in različnih plastičnih materialov, poraba jekla v svetu še vedno narašča. Je osnovna surovina vse predelovalne industrije. Za vsako državo pomeni visoka proizvodnja jekla veliko pridobitev in blagostanje. Zato si tudi pri nas prizadevamo dvigniti proizvodno jekel, vsaj za lastne potrebe. Obstoječe železarnenenehno izpolnjujejo in povečujejo. Gradijo pa tudi velike nove, na čimbolj ugodnih gospodarskih področjih.

Vse to se dela s ciljem: vedno več jekla sodobnemu človeku.

Mojca Sitar, osnovna šola
Tone Čufar, Jesenice

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarna Schöller-Bleckmann in sovjetski komite za znanost in tehnologijo sta podpisala petletni sporazum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju. Na podlagi tega sporazuma bo avstrijska železarna posredovala sovjetski strani svoje izkušnje na področju proizvodnje hitroreznih jekel.

MEFIKA

Predstavniki mehiške vlade se pogajajo z japonskimi železarskimi družbami Mitsui in Nippon Steel Co. za ekonomsko in tehnično sodelovanje pri gradnji nove integralne železarne na pacifiški obali. Njena letna proizvodnja zmogljivost bo 1,5—2 milijona ton surovega jekla.

Naše okolje in nekaj legel nečistoče

O tem, kako pomembno je za nadaljni razvoj človeštva posvetiti večjo pozornost čistosti našega okolja v širšem smislu besede (ozračje, voda, zasmetenost), je bilo že precej povedanega in napisanega. V ta namen je bila v občini načeta vredna akcija za čistočo našega okolja, ki pa razen nekaj dodatnih košev za smeti, nekaj napisnih tabel »Ne odlagaj smeti« in nekaj odstranjenih divjih smeišč, še ni prinesla večjih rezultatov. Seveda pa tudi ne bi bilo realno že v kratkem času pričakovati ne vem kakšnih rezultatov, kar je končno uspeh akcije odvisen od vseh nas, od vsakega posameznika in njegovega odnosa do okolja v katerem živi. Še vedno je zelo aktualen star pregovor, ki pravi: »kjer se osel valja, tam dlako pusti.« Koliko takih »oslov« ima, moč med seboj so nam živ dokaz počivališča ali izletniške točke v naravi in končno tudi naše ceste in okolica stanovanjskih hiš. Torej gre pri tem še vedno za temeljni problem naše lastne vzgojenosti oziroma nevezgjenosti. Toda pustimo to, ker naj bi bil to le uvod v opozorilo na nekaj temeljnih legel nečistoče v občini kot posledic individualnih nemarnežev pa tudi odgovornosti oziroma neodgovornosti nekaterih organizacij združenega dela in inšpekcijskih služb.

Nedvomno je še precejšnje leglo smeti in vsemogoče navlake ali boljše rečeno odlagališč smeti ob skrajnih robovih Jesenic, to je na obrobih Mežaklje in Mirce. Stanovalci v teh obrobnih hišah so si najbližje grmovje enostavno izbrali za odlaganje smeti in odpadkov. »Zakaj bi si delali stroške z jamo za smeti in odpadke ter rednim odvažanjem ali nabavo posod za smeti, če pa to brezplačno prenese naše okolje.« »Sistematična kontrola sanitarnih inšpektorjev ali drugih pooblaščenih oseb, kateri bi moralo slediti uradno opozorilo, za ureditev primerne

odlagališča ali nabava ustrežne posode, bi mnogo pripomogla, da se na teh območjih naredi red.

Drugo leglo mesti in vsemogoče navlake je ob železniškem tiru tako v smeri Ljubljane, kot v smeri Avstrije in to še strogo na mestnem območju, morda le nekaj sto metrov od kolodvo-
ra. Celo iz zedilnih vagonov nekaj sto metrov od kolodvo-
ra. Celo iz jedilnih vagonov konzervne škatle in drugo, poleg tega kar zmečejo pot-
niki. Najbrž ni nobenega ob-
zema, da bi za čistočo ob že-
lezniškem tiru morala skrbeti
železnica sama. To ne bi
smelo biti odvisno od njene-
ga prostovoljnega čiščenja,
temveč mora biti to njena
obveza, ki bo sankcionirana,
če ne bo to redno opravljala.

Podobno kot s prejšnjim primerom je tudi z našimi cestami ob katerih se ustavlja množica domačih in tujih turistov in ob katerih pušča svojo »dlako«. Dolžnost tistih, ki skrbijo za posamezne kategorije cest, bi morala biti, da redno čistijo ta, največkrat divja počivališča.

Naslednji primer, ki večkrat zbode mimoidoče, je naša klavnica na Plavžu. Morda ni tako pogost, vendar pa ga je potrebno omeniti. Pri tem mislim na odlaganje mesnih odpadkov, sicer v posebne pločevinaste posode na dvorišču klavnice, kjer stojijo tudi dan ali dva. V vročih dneh je to leglo muh in smradu. Koliko desetisoč žužkin in rojev muh lahko povzroči taka površnost. Nekaj deset metrov proč pa je gosto stanovanjsko naselje!

Te primere, ki nedvomno niso osamljeni, sem navedel predvsem zato, ker ne bi smeli biti odvisni od odnosa ljudi, ki so v teh primerih prizadeti, temveč bi morali biti urejeni s posebnimi predpisi, kontrolirani in sankcionirani. V teh primerih ne gre za vzgojna prepričevanja, temveč za zahtevo, ker je ureditev teh vprašanj v interesu širše družbene skupnosti.

tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ●

Kontinuirno vlivanje na svetu

V zadnjih letih se je kontinuirno vlivanje jekla v svetu zelo razširilo. Se pred nekaj leti so jeklarji smatrali kontinuirno vlivanje jekla samo kot dopolnilo pri prevajanju blokov prek bluming valjarn. Danes že obratujejo mnoge, predvsem mini železarne brez bluming valjarne.

V letošnjem letu je naročenih za razne valjarne po svetu osem novih naprav za kontinuirno vlivanje jekla. To so naprave s štirimi in osmimi žilami in bodo lahko vlivale od 50 do 270 ton težke žarže.

Na novih in danes že obratujočih napravah za kontinuirno vlivanje jekla bodo leta 1975 odlili 150 milij. ton ali 20 odstotkov celotne svetovne proizvodnje surovega jekla. Leta 1970 pa so s konti-

niurnim vliivanjem proizvedli manj kot 10 odstotkov in leta 1965 le 9 milij. ton ali 1,8 odstotka celotne svetovne proizvodnje surovega jelka. Za leto 1980 računajo, da bo narasel delež kontinuirno odliitega jelka v svetu na okoli 40 odstotkov.

Kot primer vedno večje uporabe naprav za kontinuirno vlivanje je japonska železarna Mizushima, ki pripada železarski družbi Kawasaki Steel Co. Letos bo pričela obratovati v železarni nova naprava za kontinuirno vlivanje jekla. Na leto bo proizvedla ta naprava s štirimi žilami 960.000 ton blumov. Dobavilo jo bo švicarsko podjetje Concast iz Zürichja ob sodelovanju zahodnonemškega podjetja Schloemann. Pri zahodnonemški firmi Mannesmann pa je ista družba naročila napravó za kontinuirno vlivanje z dvema žilama, ki bo letno proizvedla 1,5 milij. ton slabov. Ko bo pričela obratovati, bo to nedvomno največja naprava za kontinuirno vlivanje na svetu.

Naprava za vlivanje blumov bo stala 17 milij. dolarjev, naprava za vlivanje slabov pa 28 milij. dolarjev. Sedaj zavzema jeklo, ki ga kontinuirno odlijeje v železarni Mizushima 26 odstotkov celotne njene proizvodnje. Ko pa bosta oktobra pričeli obratovati obe novi napravi za kontinuirno vlivanje, bo ta številka narasla na 43 odstotkov celotne proizvodnje ali 4,7 milij. ton na leto. Teža šarže te dvožilne naprave je 270 ton. Z njo bodo lahko vlivali slabe širine 850—1900 milimetrov, 180—305 milimetrov in do 12 metrov dolžine. Štirižilna naprava ima težo šarže 200 ton. Vlivali bodo blume naslednjih dimenzij: od 240 x 400 mm do 300 x 400 milimetrov.

Iz vsega tega je razvidno, da je kontinuirno vlivanje eden izmed postopkov za proizvodnjo surovega jekla, ki bo imel v prihodnosti vedno večjo vlogo v svetovni železarski industriji.

N. K.

28. avgusta slavijo GORJE

Osemindvajsetega avgusta slavijo prebivalci Gorij pri Bledu krajevni praznik. Na ta dan leta 1941 se je dogodil pod pobočjem Rovarce v Spodnjih Gorjah eden najbolj tragičnih dogodkov na začetku oborožene vstaje proti nacističnim zavojevalcem.

Zaradi likvidacije okupatorjevega sodelavca in izdajalca kovača Florjana Ulčarja iz Spodnjih Gorij, so nacisti ustrelili prvih pet talcev v tem delu Gorenjske.

Smrt pod streli nacističnih rabljev tega avgustovskega dne so našli: 32-letni Jože Repe, 38-letni Franc Soklič in 42-letni Karel Repe iz Gorij, 47-letni Jože Pikon z Blejske Dobrave in 52-letni ranjeni in ujeti partizan Ivan Zupan iz Nomenja.

Temu grozljivemu zločinu je prisostvovalo le malo, na silo prignanih ljudi, toda v duhu so bili z žrtvami vsi prebivalci Gorij. Namesto pokorščine, ki jo je tuji zavojevalec hotel izsiliti s to in z drugimi grožnjami, se je še z večjo močjo širil upor. Gorje so postale prava partizanska trdnjava in področje najmočnejše organizirane mreže OF.

Svoboda, ki so si jo priborili v neenakem štiriletnem boju in trpljenju, je terjala tudi visok krvni davek. Skupno je izgubilo življenje 159 domačinov, od teh 87 partizanov in kar 17 prvoborcev, med katerimi je tudi narodni heroj Andrej Zvan-Boris. 67 ljudi je okupator izselil v Srbijo in Nemčijo, mnogo pa jih je našlo smrt v taboriščih in zaporih.

Danes so Gorje prikupno naselje. Prijetni domovi, urejeni vrtovi, polja in nasadi ribeza, vzorno vodena krajevna skupnost z zelo aktivnimi družbeno političnimi organizacijami in društvi, ki spadajo med najbolj uspešne v radovljiški občini, za kar gre zasluga celotnemu prebivalstvu.

Svet KS in krajevna konferenca SZDL Gorje sta za krajevni praznik pripravila z drugimi organizacijami in društvi več prireditev. V soboto 25. avgusta ob 19. uri bo v avli osnovne šole slavnostna seja krajevnega skupno-

sti, nato pa bo novoustanovljeni radioklub v domu TVD Partizan priredil družabno srečanje. V nedeljo 26. avgusta TD Gorje pripravlja slovesnost ob 80-letnici otvoritve soteske Vintgar.

JR

Nov požarni bazen na Koroški Beli

Gasilsko društvo na Koroški Beli, ki je lani praznovalo 75-letnico obstoja in delovanja, je v nedeljo 19. avgusta izročilo javnemu namenu nov požarni bazen za vodo. Bazen je pomembna pridobitev predvsem za poletne mesece, ko v potoku Bela ni dovolj vode, ki bi jo lahko uporabili v primeru požarov. Bazen so zgradili ob Cankarjevi cesti na Koroški Beli, v njem pa je 32 kubičnih metrov vode, ki po potrebi doteka iz tamkajšnjega vodovoda. Prizadevni gasilci so bazen zgradili s prostovoljnim delom, pri izkopu temeljev pa so si pomagali z mehanizacijo gradbenega podjetja Sava. Za izgradnjo požarnega bazena so potrebovali 20.000 dinarjev.

Gasilsko društvo na Koroški Beli šteje 56 aktivnih članov in osem pionirjev. Ob otvoritvi požarnega bazena

so imeli mokro vajo, ki je lepo uspela. Sledila je zabavna prireditev na vrtu pred gasilskim domom, dohodek pa so namenili kritju stroškov gradnje požarnega bazena in za nabavo ostale opreme. Na razpolago imajo voz za prevoz gasilcev in motorne brizgalne, ki so jo nabavili pred dvema letoma. Voz so letos preuredili tako, da je možen priključek na traktor, v načrtu pa imajo nabavo novega gasilskega avtomobila.

Požarni bazen, ki so ga v nedeljo izročili javnemu namenu, pomeni za gasilsko društvo in za požarno varnost na Koroški Beli veliko pridobitev, saj si bodo z vodo iz tega bazena v primeru požarov lahko pomagali, dokler se jim ne bo pridružila poklicna gasilska reševalna četa Železarne in ostala gasilska društva s svojimi motornimi brizgalnami.

Skupščina bčine Radovljica, oddelek za družbene službe in občo upravo objavlja

INFORMATIVNI RAZPIS

za vpis v I. letnik Ekonomske srednje šole v Radovljici v šolskem letu 1973/74. Pogoje za vpis imajo vsi učenci osnovnih šol, ki so vsaj z dobrim uspehom končali 8. razred osnovne šole.

Prijave za vpis sprejema do 1/9-1973 Osnovna šola A. T. Linhart v Radovljici in sicer od 10—12 ure. K prošnji je treba priložiti še rojstni list in zaključno spričevalo o končani osnovni šoli ter izkaz.

Vse ostale informacije dobite na oddelku za družbene službe in občo upravo SOB Radovljica — tel. 75112.

Gasilci s Koroške Bele so minulo nedeljo z mokro vajo izročili javnemu namenu požarni bazen

Novice iz radovljiške občine

Tovarno Elan v Begunjah sta prejšnji teden obiskala predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev telesnokulturne skupnosti Slovenije Dagmar Šuster in direktor VSTK dr. Krišto Petrovič. S predstavniki kolektiva sta se pogovarjala o nadaljnjih možnostih sodelovanja med to delovno organizacijo in bodočo telesno-kulturno skupnostjo Slovenije.

V soboto, 25. avgusta, ob 16. uri priredi KO ZZB NOV, Podnart tretje partizansko srečanje v kulturnem domu Podnart. Namen te prireditve je, da se srečajo partizanski borci in aktivisti, ki so bili med NOB v Podnartu in okolici s partizani in aktivisti, ki danes živijo in delajo v tem kraju. Vabljeni so tudi svojci. Gostitelji bodo poskrbeli za kulturni in zabavni program.

Godba na pihala iz Gorij je prejšnjo soboto zjutraj krenila najprej na slovesnost ob otvoritvi planinskega doma PD Gorje na Dolici, nato pa se je podala še na vrh Triglava. Na vrhu so priredili krajši koncert, ki ga je poslušalo nekaj sto planincev, ki so tega dne obiskali Triglav.

Veletrgovina Murka Lesce je tudi letos priredila srečanje in sprejem svojih poslovnih partnerjev in predstavnikov družbenopolitičnih in skupščinskih organov. Sprejem je bil v petek, 10. avgusta, v vili Bled na Bledu. V kulturnem programu so nastopili pevci iz Radovljice in godba na pihala iz Gorij, sledila pa je modna revija.

V skladu s sprejetim programom organizacije javne razprave o osnutku zvezne in republiške ustave in osnutkih občinskega statuta in statuta krajevnih skupnosti, bo občinska konferenca SZDL v sodelovanju z delavsko univerzo v prvih dneh septembra organizirala dvodnevni seminar v Bohinju. Na seminarju bodo vodili razpravo predstavniki republiške konference SZDL in drugi vidnejši funkcionarji iz republike.

Čebelarско društvo Radovljica, ki je za občinski praznik ob svoji 90-letnici razvilo svoj prapor, združuje 12 čebelarških družin z 290 člani iz jeseniške in radovljiške občine.

Lani je obiskalo Bled blizu tisoč sovjetskih turistov, ne upoštevajoč razne delegacije in športne ekipe iz te države. 975 sovjetskih gostov je samo v drugi polovici lanskega leta v blejskih hotelih ustvarilo 2259 nočitev. Turisti iz ZSSR prihajajo na Bled v izvensezonskih mesecih.

V radovljiški občini dela 32 mladinskih aktivov — 13 v delovnih organizacijah, 11 v krajevnih skupnostih; 6 v osnovnih šolah in 2 v poklicnih šolah. Pri predsedstvu občinske konference ZM imajo 8 stalnih in več začasnih komisij, ki so po večini zelo delavne.

TD Radovljica je pred kratkim izdalo v 10.000 izvodih okusno opremljen večbarvni grafični načrt mesta Radovljice. Poleg načrta je tudi kratek opis zgodovinskih in drugih krajevnih znamenitosti mesta. Tekst je tiskan v slovenščini, angleščini in nemščini, posebna priloga s ceniki pa še v srbohrvaščini.

Mesec julij zaradi nestalnega vremena ni bil najbolj naklonjen turizmu v Bohinju. V tamkajšnjih hotelih so dnevno gostili povprečno 1750 gostov — okoli 1250 tujih in le 500 domačinov, pretežno iz ostalih jugoslovanskih republik. Lansko leto poprečne v juliju je bilo 2200 gostov.

Ob 200-letnici smrti slovenskega čebelarja Antona Janše, je čebelarški muzej v Radovljici izdal v 5000 izvodih lep katalog s kratkim opisom muzejskih zbirk, čebelarstva, čebelarkega slovstva v slovenskem, angleškem, francoskem, nemškem in ruskem jeziku. Posebno velja opozoriti na odlične barvne reprodukcije nekaterih panjskih končnic. Tekste so prispevali dr. E. Cevc, prof. S. Mihelič, dr. Polenc, prevode pa dr. J. Hljias. Katalog je oblikovno uredil M. Magolič, tiskala pa tiskarna Ljudske pravice.

Na Bledu je na večdnevni dopust član politbiroja CKKP ZSSR in prvi sekretar CKKP Ukrajine Vladimir Ščerbicki z ženo in sodelavci. Prejšnjo sredo si je v spremstvu člana sekretariata CK ZK Slovenije in predsedstva ZKJ Vinka Hafnerja ter sekretarja občinskega komiteja Matije Marklja ogledal muzej talcev v Begunjah in še nekaj krajev v občini.

Sredi meseca avgusta so na Bledu imeli doslej največje število turistov. 13., 14. in 15. avgusta je bilo prijavljeno nad 5000 gostov, pretežno Italijanov in Nemcev.

V ponedeljek, 10. avgusta, je živilski kombinat Žito Ljubljana odprl novo slaščičarno in kavarno Vrba v Radovljici. Prenovljeni lokal, edini te vrste v mestu, je v hiši, kjer je bila nekdanja Perčeva pekarna.

JR

Kako organizirati komunalni sistem?

Razvoj samoupravljanja in stališča vsebovana v osnutku zvezne in republiške ustave, so vnašale in vnašajo velike spremembe tudi v komunalni sistem. Dosedanji razvoj je namreč ustvaril vse pogoje, da se občina razvije kot »samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost, zasnovana na samoupravljanju in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.« Na nujnost teh sprememb, ki so pogojene s samim razvojem je v svojih stališčih oziroma resoluciji opozoril že drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije leta 1971, ki je ugotovil in poudaril da ima pri uresničevanju odločilne vloge združenega proizvajalca v političnem sistemu, političnem odločanju in v družbenih odnosih v celoti poseben pomen izgradnja občine kot samoupravne skupnosti.

V kongresni resoluciji je rečeno: »V sklopu splošnih gibanj v smeri decentralizacije in decentralizacije opravljanja družbenih poslov je treba tudi razvoj občine usmeriti tako, da v njej slabijo etatistični odnosi in funkcije izvrševanja politične oblasti in državnega organizma, krepi pa se neposredno odločanje občanov, delegatski odnos in sistem družbenega dogovarjanja pri usklajevanju različnih interesov med posameznimi samoupravnimi strukturami.« In nadalje:

»Občina kot samoupravna skupnost je celota samoupravnih struktur in mehanizmov ter njihovih medsebojnih odnosov, v kateri se predvsem z neposrednim odločanjem, samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem uresničujejo skupni interesi pri pospeševanju materialnih in kulturnih življenjskih pogojev ter solidarni zadovoljitvi skupnih potreb.«

Tako imenovani delavski amandmaji, sprejeti po kongresu samoupravljalcev in nekatere druge določbe, so prav tako postavili nekatera nova izhodišča za vlogo občin, ki se izražajo v tem, da naj bi predvsem delavci v združenem delu in to zlasti v temeljnih organizacijah združenega dela, odločali o vseh vprašanjih, ki se tičejo njihovega dela, ustvarjanja, delitve dohodka in družbene reprodukcije. To pomeni, da naj bi delavci neposredno odločali, poleg drugih kategorij občanov, o tem, kako in za katere namene se ustvarjena sredstva uporabljajo, seveda pa tudi kontrolirali uporabo teh sredstev.

Vsa ta izhodišča so že konkretno opredeljena v osnutkih obeh ustav in v bistvu pomenijo, da bo potrebno organizacijo občine in celotno samoupravo v občini, v krajevnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih osnovati tako, da bodo delavci, ki ustvarjajo dohodek resnično imeli odločilni vpliv na njegovo delitev in uporabo. Seveda poleg ostalih struktur prebivalcev, ki bodo skupaj z delavci neposredno odločali na podlagi samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o načinu uporabe teh sredstev.

Občinski statut »kot skupni dogovor delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih oblikah samoupravnega povezovanja in združevanja v občini«, bo seveda moral zagotoviti tako vlogo delovnih ljudi, ki bodo po svojih delegatih v občinski skupščini in njej odgovornih organih in organizacijah uresničevali skupne zadeve, ki jih bo moral določiti statut. Namreč povsem logično je, če hočemo v političnem sistemu zagotoviti tako vlogo delovnih ljudi in neposredno prisotnost delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, da to lahko uresničimo le z delegatskim sistemom, ki v sebi ne nosi le pravic, temveč tudi dolžnosti in odgovornosti. Kajti delegacije, ki bodo neposredno izvoljene v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in druge, bodo za svoje ravnanje v skupščini konkretno odgovorne ljudem, ki so jih izvolili. Delegati bodo morali biti tudi v stalnih in neposrednih stikih s svojimi volilci in biti seznanjeni z vsemi interesi, problemi in stališči delovnih ljudi, ki jih zastopajo.

Kako bodo delovni ljudje urejali skupna vprašanja, ki bodo določena s statutom občine v skladu z ustavo, zavisi tudi od same organiziranosti občine oziroma občinske skupščine. Osnutek republiške ustave namreč v pogledu organiziranosti občinske skupščine dovoljuje dve možni varianti.

Po prvi varianti naj bi občinsko skupščino sestavljali: gospodarski zbor, socialno-zdravstveni zbor, enotni zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti. Prve tri zore sestavljajo delegati z ustreznih področij dela, enotni zbor združenega dela, delegati z vseh področij dela, zbor krajevnih skupnosti pa sestavljajo delegati delovnih ljudi v krajevnih skupnostih.

Po drugi varianti pa v občinah, kjer zaradi družbenoekonomske strukture ni potrebno več zborov združenega dela, lahko sestavljata skupščino enotni zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti.

Razen skupščine, ki naj bi jo sestavljali zbori po prvi ali drugi varianti, v občinski skupščini po osnutku ustave opravlja politično-izvršilno funkcijo občinski svet. V občini pa se oblikuje tudi splošni zbor, ki ga sestavlja skupščina družbenopolitične skupnosti in delegacije družbenopolitičnih organizacij.

Pri opredeljevanju za takšno ali drugačno organiziranost občinske skupščine, se bomo poleg družbenoekonomske strukture naše občine morali opreti predvsem na dvoje vprašanj: kako prek delegatskega sistema v skupščini zagotoviti avtentično prisotnost delovnih ljudi z vseh področij dela in kako zagotoviti kar najbolj učinkovito delo občinske skupščine.

Quo vadis, homo sapiens — Kam greš, človek?

*Zemljo razbiti? Morda. A
vesolje?*

*tega ne boste.
Tam so še svetovi,
ki jemljejo življenja čudež v
goste.*

*Ne bogovi,
bitja podobna vam so tam nad
vami,*

*in če razbijete zemljo
vi in še eni tam nad vami
vsak svoj svet:
vesolje jih rojeva spet in
spet.*

**MATEJ BOR — Atomski
vek, 1958**

Kako globok pomen je v tej pesnikovi besedah, a vendar se ga očitno ne zavedamo. Tako, kot morje je, ki nas obkroža z vseh strani in ki za nas nima prave vrednosti.

Kaj nam daje, kaj mu dajemo mi?

O da, mi mu dajemo, ogromne količine odpadnih snovi in strupov vsak dan.

Ali nam je morje zato hvalno?

Kaj nam to mar, za nas še vedno pomeni le romantično modrino, samotne otočke, brodolomce, prijeten dopust in dalmatinske narodne pesmi. Za nas, ki smo tu ima morje pač tak pomen, a koliko nas je še drugje, ob drugih morjih, na obalah oceanov in za vse nas, kolikor nas je na naši stari, dobri in ne smemo pozabiti, da tudi edini Zemlji, ima morje le tak površen pomen. Je pa še nek drug pomen, ki se ga večina ne zavedamo in ki je mnogo važnejši za našo eksistenco.

Nam je potrebno zdravje morje, potrebno za življenje, saj je življenje izšlo prav iz morja. Toda mi se ne menimo za vsakodnevno opozorila tistih redkih posameznikov, ki se zavedajo preteče nevarnosti, mi slepo verjamemo v človekov veleum, ki bo, kot že tolikokrat, zmagal nad naravo. Ali bo res?

*... rad gledam ti v valove
bode,*

*valove te zelenomodre:
temna zelen planinskih trav
in vedra višnjevitost višav lepo
se v njih je zila;
na rosah sinjega neba, na
rosah zelenih gora lepoto to
si pila
— krasna si hči planin!*

Le kdo, ki ima rad naravo, ne pozna te čudovite hvalnice prav njej, naravi. Saj je Soča, naša najlepša gorska reka, proizvod narave. Soča, eden od usihajočih biservov.

Usihajočih?
Zakaj taka črnogledost?
Zakaj tako nezaupanje v človeka?

Zato, ker si mora to zaupanje šele pridobiti. Kaj je človek storil, da bi zaščitil naravo? Zelo malo ali pa nič. Le izkorišča jo in to temeljito. Pesnik je vedel, kaj je lepo

ta in sedaj se prav njegovi Soči obeta, da jo bodo že v zibeiki ujeli v betonske pregrade in »hči planin« bo gnala ogromne turbine, ki bodo z njeno energijo poskušale ublažiti ogromen primanjkljaj elektrike in menda rešile nekaj gospodarskih problemov zgornjega Posočja. Kje so sedaj koristi? Katere pot je prava? Ali Soča brez elektrarne; ali elektrarna brez Soče. Vmesne rešitve skoraj da ni. V nekaj pa smo lahko prepričani, Simon Gregorčič bi se odločil za Sočo.

Saj res, zakaj pa-so nam reke, čeprav se tako lepe, sploh potrebne, če pa so nekoristne. Od samih lepot se vendar ne da živeti. Vsi cemo, da Trentarji beže iz svoje prekrasne doline v širni svet, ne zadržijo jih niti mednarodno znana lepota Soče.

Bodimo radikalni, zgradimo v Trento železnico, povežimo jo s svetom. Opremimo jo s tovarnami, kakršnimi koli že in ljudje bodo ostajali doma. Toda za kakšno ceno?

In to ni samo problem Trente, temveč mirno lahko rečemo, da je to problem celotnega človeštva, od najrazvitejših, ki že bradejo po blatu svoje civilizacije, pa do dežel v razvoju, ki teže k najhitrejši industrializaciji, ker nočejo ostati rezervati prvobitnosti.

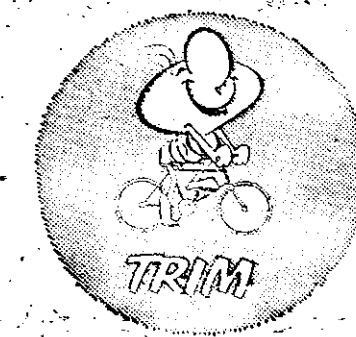
*Nebo je večno. Večno stal bo
svet.*

*A ti, človeček, koliko pa
traja življenje
tvoje?*

Alojz Gradnik

Daleč v davnino sega človek, v sivo preteklost, v trenutek, ko je ena izmed opic pobrala s tal palico in jo uporabila zato, da si je sklatila sadež z drevesa. In počasi je tista palica v njenih rokah dobivala nove oblike, nastal je kij, kopie s katerim je bilo lažje pobiti žival, nastala je motika, ralo... In z orodjem se je spremljal tudi človek. Postavil se je na zadnji nogi, prednji sta sprejeli novo vlogo, postali sta roki, volumen lobanje se mu je večal in začel je govoriti. Človek se je dokončno ločil od svojih živalskih prednikov.

♦♦♦♦♦

In kaj ga dela bolj človeškega, kontenplativno ali razmišljajočo žival? Prav izdelava orodja, govor in kultura so tisti edinstveni elementi, ki nas dvigajo na najvišjo stopnjo v živem svetu. Zato le mirno ponovimo s Pascalom, ki je dejal:

»Ni žaljivo za človeka, če rečemo da je žival; zelo hudo in žaljivo pa je, če ne povemo, da je tudi nekaj več.«

Skozi dolga tisočletja je tekla evolucija človekovega razvoja in teče še danes, ko človek s svojim znanjem in s svojimi proizvodnimi sredstvi že podreja naravo svojim hotenjem. Nekeč se je moral on sam podrežati naravi, bil je popolnoma odvisen od nje. In vendar je ravno narava tista rdeča nit, ki se vleče vse od najzgodnejših začetkov, pa do danes. Narava, kot celoten kompleks.

Da, tudi zrak, ki ga je takratni človek užival neoskrunjenega, njegovemu daljnemu potomcu pa grozi zastrupitev. Človek je s svojim umom uspel ukrotiti naravo, a vse kaže, da sebi v škodo. Na tone strupenih snovi izbruh vsak dan industrija v atmosfero, ki pogojuje življenje na zemlji, vsi tisti pa, ki so za to odgovorni, prezirajo vsa opozorila in se tehnokratsko drže svojih trendov. Skrb za človeka je za njih postranskega pomena. Z nepotrebnim humanizmom naj še ukvarjajo ljudje, ki nimajo na skrbi splošnega razvoja industrije. Ze res, da se grade ogromne tovarne zunaj mest in naselij, vendar se vsa svetovna mesta in velemesta duše v avtomobilskih izpušnih plinih, prebivalci se zastrupljajo s svincem. In tudi avtomobil je produkt moderne tehnologije. V kakšno farso se je izrodil veličasten polet industrijske revolucije.

Toda klic vpijočega v puščavi že dobiva odmev z vsevečih konci sveta, že se prebujajo v bodočnost zazrte, napredne sile, ki vse glasneje zahtevajo svet brez vojn, svet miru in življenja in v to zahtevo sodi tudi tisti stavek, ki govori o pomembnosti človekovega okolja in o skrbi za naravo iz katere se je človek rodil. S človekom se bo ohranil tudi čut za lepoto in spoznali bomo koristnost vseh Soč na svetu.

Quo vadis, homo sapiens? Lepši in čistejši prihodnosti nasproti. (Quo vadis = kam greš — Homo sapiens = človek — misleči človek)

Dopisujte v Železarja

Ljubezen do knjig

Pogovor z letošnjo nagrajenko in dobitnico
Čufarjeve plakete Olgo Lacker iz Gozd
Martuljka

Med letošnjimi dobitniki visokega občinskega priznanja — Čufarjeve plakete — je tudi prizadevna knjižničarka iz Gozd Martuljka Olga Lacker, ki je sicer zaposlena kot blagajničarka v hotelu Špik v Martuljku. Priznanje je dobila zaradi svojega nenehnega prizadevanja, da bi približala knjigo bralcem svojega kraja in se resnično zavzemala za to, da je knjižnica kljub slabim razmeram, v katerih deluje, vzorno urejena. V njej je tudi vedno dovolj knjig, saj knjižničarka skrbi za njihovo nabavo in nasploh pri izbiri rada svetuje in pomaga. Prav njena zasluga je, da je v razmeroma majhnem kraju toliko ljudi, ki radi sežejo po dobri knjigi.

»Knjižničarka sem že od 1960. leta, vedno pa sem z ljubeznijo segala po knjigah, pripoveduje letošnja nagrajenka, »čeprav deluje naša knjižnica v izredno slabih razmerah, saj je prostor zelo tesen in vrh vsega tudi vlažen, imamo kar precejšen obisk. Knjižnico redno obiskuje okoli 60 bralcev, med njimi niti ni največ šoloobvezne mladine. Predvsem starejši ljudje radi bero, največ

seveda romane in zgodovinske knjige. Razumljivo je tudi, da je obisk največji predvsem v zimskih mesecih, medtem ko je poleti manjši. Zdi se mi tudi, da je vse več ljudi, ki nekako opuščajo redno gledanje vseh oddaj televizije in vedno raje sežejo tudi po dobri knjigi.

V naši knjižnici imamo okoli 1500 knjig, ki jih redno izposojamo pri matični knjižnici na Jesenicah, s katerimi sama tudi redno sodelujem, ho-dim po strokovne nasvete itd.

Seveda smo si prizadevali, da bi za knjižnico našli primernije prostore, saj nam je žal predvsem knjig, ki jih v-laga uničuje. Sprva smo raču-nali na prazno podstrešje trgovskega objekta Rožce, a za zdaj tega problema še nismo rešili. Vsekakor pa je najbolj boleč in bi ga morali čimprej odpraviti.

Olga Lacker, prizadevna knjižničarka iz Gozd Martuljka je znala svojo knjižnico tako urediti, da spada med najbolj urejene vaške knjižnice. Delala je in dela z zvošno osebo prizadevnostjo, iz ljubezni do knjig in knjižničarskega dela in kljub včasih brezizhodnim razmeram vztraja. Za svoje požrtvovalno delo in v vseh teh letih prejela nobenega plačila ali nagrade.

S.

Razstava »Kmečka naselja in arhitektura v Dolini« na Jesenicah

Sinoči, 23. avgusta, so v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo »Kmečka naselja in arhitektura v Dolini«. Razstava, ki jo je pripravil Gorenjski muzej v Kranju ob podpori kulturne skupnosti Kranj in Jesenice, je bila pred tem odprta že v Kranju in Kranjski gori, kjer si jo je z zanimanjem ogledalo več tisoč obiskovalcev.

Na razstavi, ki jo je pripravila kustosinja Gorenjskega muzeja iz Kranja Anka Novak, je prikazana zgodovinska

podoba Doline, od Rateč do Dovjega in Mojstrane. Razstavljeni eksponati prikazujejo značilnosti pri oblikovanju in organizaciji naselij, največ eksponatov pa prikazuje razvoj vaškega stavbarstva od 16. do 19. stoletja. Z originalnimi predmeti je prikazana tudi notranja oprema dolinskih kmečkih hiš v 19. stoletju.

Razstava bo odprta do vključno 16. septembra, vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Tudi letos spominska komemoracija na Jelovici

Tako kot že nekaj let doslej, tudi letos ob obletnici smrti narodnega heroja JOŽA GREGORČICA-GORENJCA in njegovih soborcev, organizirata občinska odbora ZZB NOV Jesenice in Radovljica, 8. septembra spominsko svečanost na Jelovici, na Lipniški planini, kjer je pred 31 leti padel Gregorčič s soborci. Oba odbora sta na komemoraciji, ki se bo začela na grobišču v Radovljici in nadaljevala na Jelovici, povabila učence vseh šol obeh občin in ostale občane, poleg preživelih borcev iz te bitke, ki se redno udeležujejo spo-

minske svečanosti in vojake iz vojašnice Joža Gregorčič iz Škofje Loke. Organizatorji pričakujejo, da se bo tako kot vsa leta doslej, udeležilo komemoracije po nekaj razredov iz vseh šol.

V kulturnem programu bo sodeloval mladinski pevski zbor Blaž Arnič — gimnazija Jesenice in recitatorji iz osnovnih šol. Po spominski svečanosti bodo učenci nekatere šol odšli v vojašnico v Škofjo Loko na ogled Gregorčičevega spominskega muzeja, drugi pa na ogled drugih spominskih obeležij na Jelovici.

Spominska svečanost ob 200-letnici smrti Antona Janše na Breznici

Leto, v katerem proslavljamo 200-letnico smrti ANTONA JANŠE, prvega učitelja čebelarstva, so naši in avstrijski čebelarji proglasili za jubilejno Janševo leto. V ta namen so se dogovorili za skupne proslave na Dunaju, ki je bila 6. maja in v Janševem rojstnem kraju na Breznici, ki bo 26. avgusta 1973.

PROGRAM PROSLAVE NA BREZNICI:

— nedelja, dne 26. avgusta:
Ob 9. uri zbiranje udeležencev pred osnovno šolo Žirovnica v Zabreznici;

Ob 9.40 sprevoz izpred osnovne šole na Breznico (sodelovali bodo: konjeniki, godba na pihala iz Gorij, praporščaki s prapori, gasilci in ostali uniformirani zastopniki, domači in inozemski predstavniki čebelar-skih organizacij, narodne noše, čebelarji in ostali ude-leženci);

Ob 10. uri začetek svečanosti na Breznici:
— nastop okteta DPD Svoboda France Prešeren Ži-rovnica-Breznica,
— pozdravni govor,
— odkritje spomenika in slavnostni govor, ki ga bo imel predsednik Zveze čebelar-skih društev Slovenije V. Benedičič,
— pozdravi gostov,
— vsaditev Janševih spominske lipe,
— branje in podpisovanje listine o prijateljskem sodelovanju med Deželno zvezo za čebelarstvo mesta Dunaja in Zvezo čebelar-skih društev Slovenije,
— podelitev priznanj,
— nastop ženskega pevskega zbora Jesenice pod vodstvom prof. M. Škoberneta,
— nastop godbe na pihala iz Gorij.

Popoldan ob 15. uri je srečanje in slovo od gostov v čebelar-skem muzeju v Radovljici. Nastopila bo pio-nirska folklorna skupina DPD Svobode France Mencin-ger Javornik-Koroška Bela in moški pevski zbor iz Podnarta.

Pričetek pouka

Osnovni šoli Prežihov Voranc in Tone Čufar na Je-senicah obveščata učence in njihove starše, da bo pri-četek pouka v petek, dne 31. avgusta 1973.

Učenci od 5. do 8. razreda naj se zberejo ob 8. uri, učenci od 1. do 4. razreda naj se zberejo ob 9. uri.

Učenci osnovne šole Prežihov Voranc naj se zberejo za šolo, učenci osnovne šole Tone Čufar pa pred šolo.

Učenci 1. in 2. razreda oddelčne šole Hrušica naj pridejo ob 9. uri v šolo na Hrušici.

DELAVSKA UNIVERZA RAZPISUJE VPIS V EKONOMSKO SREDNJO ŠOLO

Solanje traja štiri leta. Pouk je tri do štirikrat te-densko popoldne in zvečer. Pogoji za vpis je končana osnovna šola in starost 18 let. Zaključne izpite oprav-ljajo slušatelji na matični šoli.

Prijave s spričevalom o končani osnovni šoli in rojst-ni list, oddajte DU do 15. septembra 1973.

V VEČERNO OSNOVNO ŠOLO

Prijave s spričevalom 6. razreda in rojstnim listom, sprejemamo do 15. septembra DU Jesenice, Titova 64, telefon 81-072

IZLET NA KOROŠKO

V nedeljo, 2. septembra 1973, bodo v Robežu nad Apačami odkrili spomenik padlim partizanom. Občinski odbor ZZB NOV Jesenice vabi borce ter aktiviste in ostale občane, da se spominske svečanosti udeležijo v čimvečjem številu. Na svečanosti bo sodeloval tudi partizanski pevski zbor iz Ljubljane.

Udeleženci spominske svečanosti se bodo ustavili tu-di v Svečah v Rožni dolini in na tamkajšnjem poko-pališču počastili spomin narodnega heroja Matije Ver-dnika-Tomaža.

Cena prevozu je 38 dinarjev na osebo. Udeleženci izleta morajo imeti veljavne potne liste in tudi hrano. Prijave za izlet na Koroško zbira občinski odbor ZZB NOV Jesenice in turistična poslovalnica Viator Jesenice, C. m. Tita 69, do srede, 29. avgusta 1973.

Avtobus bo udeležence odpeljal v nedeljo, 2. septem-bra, s Koroške Bele ob sedmi uri, s postanki na vseh postajališčih ter s prihodom v Sveče ob 9.30, kjer bo dvehurni postanek. V Robež bodo udeleženci spomin-ske svečanosti prispeli ob 12.30. Povratek iz Robeža je predviden za 16. uro, ko se bodo udeleženci izleta vrnili prek Borovelj in Ljubelja ob 19. uri na Jesenice.

Cez 400 nastopajočih v Ljubljani za spominski dom v Kumrovcu vas vabi

Na pobudo delovnih organizacij Ljubljanske banke Ljubljana, Iskre Kranj in Emone Ljubljana ter ob sodelovanju republiškega odbora za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu, bodo družbeno-politične organizacije in skupščina mesta Ljubljana organizirali zabavno-glasbeno prireditev »V Ljubljani se dobimo za Kumrovec in Kozjansko«. Izkupiček te prireditve je v celoti namenjen, kot pove že naslov prireditve, za izgradnjo spominskega doma v Kumrovcu. Prireditve bo 16. 9. 1973 oziroma v kolikor bo slabo vreme 23. 9. 1973 na ploščadi pred Maximarketom in Ljubljansko banko v Ljubljani in bo trajala od 9. do 13. ter od 14. do 20. ure.

V programu sodelujejo: Vojaški pihalni orkester Ljubljana, Pihalni orkester Ljudske milice, Plesni orkester RTV Ljubljana, Godba na pihala Franca Puharja, New Swing Quarter, Harmonikarski zbor Celje, Folklorna skupina Tine Rožanc, Folklorna skupina Savije-Kleče, Slovenski oktet, Koroški akademski oktet, Pevski zbor ZB Posavje in Partizanski pevski zbor.

Sodelovali bodo tudi naslednji vokalni ansambli: Vokali, Lapos, Ansambel Toneta Žagarja in Jožice Zupančič, Jožeta Kampača in Kvartet DO, Dobri znanci in Sestre Potočnik, Štirje kovači, Bertija Rodoška, Rudija Bardorferja in Kvartet Zvonček, Mladi levi, Noč in dan, Kavalirji, Ave, od pevcev solistov pa bodo nastopali: Majda Sepe, Andreja Zupančič, Marjeta Falk, Ditka Haberl, Marjana Deržaj, Majda Jazbec, Elda Viler, Braco Koren, Janko Ropret, Franci Rebernik, Oto Pestner, Alfi Nipič, Zlatko Jug, Jože Kobler in Simeon Gugulovski.

Napovedovali bodo: Milanka Bavcon, Ajda Lesjak, Nataša Dolenc, Marjan Kralj, Borut Mencinger in Vili Vodopivec. V programu bodo sodelovali še: Jana Osojnik, Frane Milčinski, Zlatko Šugman, Janez Škof, Arnold Tovornik, Franjo Vičar, Ladko Korošec, Janez Rohaček, Polde Bibič, Tone Gogala, Alenka Vipotnik in Rudi Kosmač.

Družbeno-politične organizacije občine Jesenice pozivajo vse občane, da se vključijo v akcijo zbiranja sredstev za Kumrovec in Kozjansko ter se udeležijo prireditve V LJUBLJANI SE DOBIMO ZA KUMROVEC IN KOZJANSKO. Cena vstopnice je 10 dinarjev. Prijave zbirajo: Občinska konferenca SZDL Jesenice, Občinski odbor ZZB NOV in Občinski sindikalni svet Jesenice.

Zadnji rok za prijavo je 10. september 1973.

Ob vhodu v valjarne na Javorniku so pred dnevi uredili prostor za parkiranje osebnih vozil. Tako bo na razpolago več prostora na sedanjem prostoru pred valjarnami, zlasti še, kadar bo velik promet s kamioni in drugimi vozili. Pripravljajo tudi prostor za kolesarnico, ki jo bodo prav tako premestili, da bi pred valjarnami imeli na razpolago več prostora.

Razpis medobratnega prvenstva v plavanju

Komisija za rekreacijo pri tovarniški konferenci sindikata razpisuje medobratno tekmovanje v plavanju. Tekmovanje bo v petek, 24. avgusta, ob 17. uri na kopališču Jesenice.

Tehnična izvedba medobratnega tekmovanja v plavanju je zaupana plavalnemu klubu Jesenice, vodja tekmovanja pa bo Franci Fon iz plinske in vodne energije.

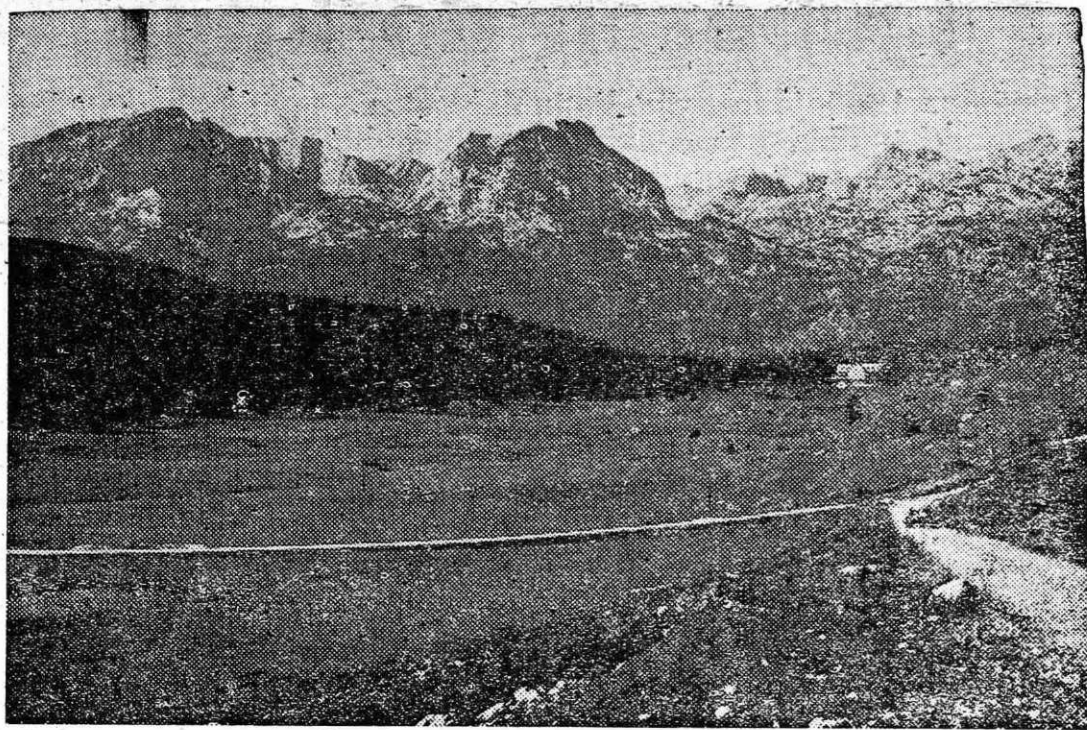
V tekmovanje so vključene naslednje discipline za moške in ženske:

- 50 m prsno,
- 50 m prosto,
- štafeta 3 x 50 m prosto.

Ekipa je sestavljena iz dveh tekmovalcev v vsaki disciplini in štafeti.

Prvi trije uvrščeni v vsaki disciplini in štafeti prejmejo diplome in praktična darila.

Komisija za rekreacijo
pri tovarniški konferenci
sindikata Železarne

Durmitor — Meka našega planinstva

Poleg mogočnih Julijskih Alp, čudovito razglednih in cvetočih Karavank, Grinovec, Savinskokamniških planin in zelenega Pohorja, se Jugoslavija ponaša tudi s Pranjem, Crvnico in še prav posebej s komaj odkritim enkratnim Durmitorjem (2522 metrov) med Pivo in Taro, poleg vsega tega edinstvenega planinskega bogastva imamo še Šar planino s Korabom.

Središče Durmitorja je prijazno durmitorsko mesto Zabljak (1450 m) kamor vodi pot iz črnogorskega primorja prek Titograda, Nikšića in Šavnika ali pa po reki Morači prek Kolašina in mostu na Djurjevič Tari. S severa se prispe v Zabljak preko Sarajeva, Goražda in Pievlja. Vseposod je potovanje enkratno, polno zanimivosti in znamenitosti.

Mogočne kulise, ki se rišejo na obzorju nad Zabljakom, se dvigajo 1100 metrov nad planoto polno gorskih jezer. Svetovno znana kanjona Tare in Pive pa se grezita novih tisoč metrov do gladine kristalno čistih rek, ki predstavljata eldorado svetovnega kajakaštva na divjih vodah.

Iznad visoke ravni Zabljaka vabijo obiskovalca fantastično izoblikovani skalni vrh, ki dosežejo preko Savinega kuka 2312 m, Sljemena 2420 m, ter drugih vrhov svoj vrh s Bobotovim Kukom 2522 m, ki kraljuje nad vso gmoto Durmitorja.

Zanimiva in vredna je v masivu Durmitorja tudi ledena jama, ki s svojimi ledenimi stalaktiti in stalagniti zadovolji in navduši vsakogar, pa še tako zahtevnega in razvajanega ljubitelja naravnih lepot. Posebna znamenitost v Durmitorju so tudi številna kristalno čista jezera,

Črno jezero, poleg samega Zabljaka, Zmiljno jezero sredi pragozdov pod Crveno gredo in najvišje ležečim durmitorskim naseljem Bosačo.

Jezero Zeleni vir (1890 m) pod Zubci, Minim Bogazom in samim Bobotovim Kukom, je prozorno čisto, zeleno gorsko oko. Malo in Veliko Skočko jezero (1732 m) sta veličastni okras Prutašu (2400 m) ki s svojimi stenami vabi najdrznejše plezalce na poskus.

Durmitor privablja iz leta v leto vedno več ljubiteljev samote, lepote in veličine z vsega sveta. Mimo fantastične Stožine (1900 m) prihajajo v Milječni Do, obiskujejo Valoviti Do in se navdušujejo nad okrešljem Velike Karlice,

kjer beograjski in srbski alpinisti grač spominski bivak dr. Rastu Stojanoviču, ki bo velik in pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju planinstva, visokogorskega smučarskega in plezalnega športa in alpinizma v Durmitorju. V masivu Durmitorja so tudi številni katuni v katerih prijazni pastirji radi postrežejo z durmitorskimi posebnostmi s sladkim in kislim mlekom, sirom in kajmakom, pa tudi s spanjem.

Po grebenih, dolih, vrhovih in katunih Durmitorja se preteka iz leta v leto vedno večja reka domačih in tudi tu jih ljubiteljev samote in le pote. Pojdite na to pot tudi vi, ne bo vam žal.

Cicibani na obisku pri graničarjih

V sredo, 15. avgusta se je skupina cicibanov iz vzgojno varstvenega zavoda Angelce Očepek s tov. Miro in tov. ravnateljico zgodaj odpravila na daljši izlet v Javorniške rove na obisk h graničarjem. Ta dan so graničarji praznovali svoj praznik. Že nekaj dni pred odhodom smo sklenili, da združimo izlet z obiskom in v ta namen smo pripravili tudi kratek program.

V pozdravu dveh otrok in predstavnikov podjetja Vatrostalne in trgovskega podjetja Specerija Bled — poslovna enota Jesenice, smo omenili, da smo srečni, da živimo v svobodni domovini in da se graničarjem zahvaljujemo, ker čuvajo naše meje. Cicibani so zapeli nekaj pesmic, deklamirali, Igor in Kar-

men pa sta v narodni noši zapela stare slovenske pesmi in zaplesala nekaj narodnih plesov.

Med okrepcilom smo se pogovarjali o življenju in delu vojakov v karavli, z zanimanjem smo poslušali in spremljali razlago o orožju in o vodenju njihovega dresiranega psa Bleka. Otroke je zanimalo prav vse in kmalu smo postali dobri prijatelji. Z vojaki smo se še slikali in se posešili. Pred odhodom smo si ogledali še pri Miri Noč nekaj lepih lovskih trofej, kar bo vsem ostalo v lepem spominu.

Spotoma smo si ogledali še čudovito okolico, zlasti naše lepe planine, se sladkali z gozdnimi sadeži in se zadovoljni vrnili v vrtec.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

25. in 26. avgusta francoski CS barvni film OSTROSTRELEC Z AZURNE OBALE ob 17. in 19. uri, režija Philippe Labro, v glavni vlogi Jean-Louis Trintignant,

27. in 28. avgusta ameriški barvni film PLES NA VASI ob 19. uri, režija J. Lee Thompson, v glavni vlogi Peter O. Toole,

29. avgusta nemški barvni film KAJ POČNO BREZDELNE GOSPE ob 19. uri, režija Ebershard Schoeder, v glavni vlogi Wolf Ackva,

30. avgusta ZAPRTO

31. avgusta francoski barvni film VARUJ SE PRIJATELJEV ob 19. uri, režija Terence Young, v glavni vlogi Charles Bronson,

1. septembra ameriški barvni film KRVAVI LOV ob 17. in 19. uri, režija Don Medford, v glavni vlogi Oliver Reed

KINO PLAVZ

25. in 26. avgusta ameriški barvni film PLES NA VASI ob 18. in 20. uri,

27. in 28. avgusta francoski CS barvni film OSTROSTRELEC Z AZURNE OBALE ob 20. uri

29. avgusta ZAPRTO

30. avgusta ameriški CS barvni film SEKSUALNO SPOZNANJE ob 20. uri

31. avgusta nemški barvni film KAJ POČNO BREZDELNE GOSPE ob 20. uri

1. septembra jugoslovanski barvni film TRI URE DO ZMAGE ob 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

25. avgusta francoski barvni film ZAKON V PEKOSU

26. avgusta ameriški barvni film DIVJA DEŽELA

1. septembra ameriški barvni film PLES NA VASI

KINO DELAVSKI DOM NA JAVORNIKU

25. avgusta italijansko angleški barvni film BRAN-

DON — LOVEC NA NAGRADE ob 19.30 uri

26. avgusta francoski CS barvni film ZAKON V PEKOSU ob 19.30 uri

1. septembra ameriški CS barvni film SEKSUALNO SPOZNANJE ob 19.30 uri

Film OSTROSTRELEC Z AZURNE OBALE po žanru sodi med akcijske kriminalne drame. Francoski proizvajalci so ustvarili napeto in dinamično filmsko predstavo o ubijalcu v Niči na Azurni obali, ki je iz velike oddaljenosti s puško s teleskopom in dušilcem zvoka moril svoje žrtve.

OBVESTILO POTROŠNIKOM

DEZURNE TRGOVINE V NEDELJO, 26. AVGUSTA

- samopostrežna Rožca na Plavžu
- samopostrežna Kašta 3 na Koroški Beli
- samopostrežna Špecerija market Union

Najdena denarnica

V torek, 21. avgusta je bila na cesti od Lipce proti Javorniku najdena denarnica z manjšo vsoto denarja. Oseba, ki je denarnico izgubila se lahko oglasi na uradništvu Železarja ali pa pri Janezu Gregoriju, Lipce 58.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se zahvaljujem za denarno pomoč in prav tako sodelavcem žerjevega oddelka, montažnega oddelka ter strojnih delavnic iz Javornika za zbrano denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Ludvik Carni

KINO KRANJSKA GORA

25. avgusta ameriški barvni film DIVJA DEŽELA

26. avgusta ameriški CS barvni film SEKSUALNO SPOZNANJE

29. avgusta ameriški barvni film PLES NA VASI

30. septembra nemški barvni film KAJ POČNO BREZDELNE GOSPE

1. septembra francoski CS barvni film OSTROSTRELEC Z AZURNE OBALE

Ljubljanska banka

podružnica Kranj

enota Jesenice

OBVEŠČA,

da prične poslovati v prizidku Garni hotela v Kranjski gori

3. IX.

LJUBLJANSKA BANKA
POSLOVNO MESTO
KRANJSKA GORA

Prebivalci Kranjske gore in okolice! Obiščite Ljubljansko banko, ki bo imela od meseca septembra svoje poslovno mesto tudi v vašem kraju!

LJUBLJANSKA BANKA

ZAHVALA

Vsem, ki ste počastili spomin dragega brata, strica in svaka

FRANCIJA NOČA

ter nam karkoli pomagali, se iskreno zahvaljujem.

Hvala zdravniku, sestram in osebju doma Franca Berglja na Jesenicah za večletno zdravljenje in nego.

Zahvaljujem se bolnici na Golniku in vsem, ki so mu lajšali bolečine ter zanj skrbeli.

Vsem prav lepa hvala.

Zalujoči: Nočevi

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame, tašče in stare mame

LJUDMILE PISCANEC

rojene Glavič

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam nudili vso pomoč.

Iskrena zahvala dr. Rojcevi, dr. Mencingerju in osebju internega oddelka bolnice Jesenice za lajšanje bolečin, kakor tudi sosedom in vsem darovalcem vencev in cvetja, pevcem za žalostinke in voznikom osebnih avtomobilov.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: mož Jože, sinova Miloš in Janez z družinami, brat Janko in ostalo sorodstvo.

PRODAM STANOVANJE

Prodam trisobno stanovanje pri Lasanu — Cankarjev bataljon 6. Interesenti naj se oglasijo na naslov

Marija Dolinšek
Cankarjev bataljon 6/I
Jesenice

ZAHVALA

Za pozornost in obdaritev se iskreno zahvaljujem sodelavkam v strojnih delavnicah in konstrukcije Jesenice ob mojem 60. rojstnem dnevu. Hvala tudi vsem ostalim, ki so mi čestitali ob rojstnem dnevu.

Se enkrat iskrena hvala.
Angela Prestor

ZAHVALA

Vsem sodelavcem obrata martinarne, delovni skupini Ščerbič, se iskreno zahvaljujem za dolgoletno tovariško sodelovanje in še posebno za darilo, ki sem ga prejel ob upokojitvi.

Sodelavcem pa želim na delovnih mestih še veliko delovnih uspehov.

Jože Štefančič

Zakaj TRIM? 4

Sezona plavanja je tukaj. Mnogi se boste odločili tudi letos za letovanje ob morju. V sobotah in nedeljah bodo mnoge družine poiskale prostor ob jezerih in rekah. Mladina pa bo napolnila bazene.

Jeseničani se zelo navdušujejo za plavanje, še več pa je tistih, ki se le kopljejo, ali prevažajo z blazinami.

Postavlja se zanimivo vprašanje, koliko je treba plavati na dan in v tednu, da bomo dosegli ustrezní učinek treninga in da bomo zagotovo razvijali svoje aerobne sposobnosti. V zadnjem nadaljevanju smo omenili, da ima plavanje izredno veliko vrednost v pogledu razvijanja ae-

robnih zmogljivosti in da je takoj za tek. Takrat smo navedli podatek, da je treba dnevno preplavati 540 m brez prekinitve v času 15 minut, če človek želi vzdrževati dobro kondicijo. Seveda to ne velja za tiste, ki imajo pod povprečno zmogljivost.

Vprašanje je, kako bomo organizirali vadbo plavanja, da bomo zanesljivo dosegli potrebne učinke plavanja in da se bomo izognili slabim stranem in čim bolj s pridom izkoristili vse prednosti plavanja. Velika slaba stran je v tem, da se ljudje pretirano bojijo vode. To je seveda zelo lahko odstraniti, če organiziramo vadbo v plitvih delih bazena ali v plitvinah

ob obali morja.

Druga nezgoda je v tem, ker je potreben plavalni bazen po možnosti 25 m dolžine. V zadnjem času imajo Jeseničani tudi v tem pogledu vedno več možnosti. Mnogi hoteli v Kranjski gori že imajo manjše bazene, prav tako v Radovljici in na Bledu. Kapaciteta teh bazenov je že taka, da lahko sprejmejo večino ljudi s tega področja. Na Jesenicah imamo tudi 50 metrski odkriti plavalni bazen. V njem so letos namestili nove čistilne naprave, železarna pa ogreva vodo. Z namestitvijo plastične ograje v bližini bazena bi lahko možno podaljšali sezono plavanja, podobno kot v toplicah. Seveda pa bi bilo najbolje, če bi Jeseničani dobili pokriti bazen. Velika prednost plavanja pa je v tem, da je za

mnoge ljudi, posebno za starejše in one, ki opravljajo naporno težaško delo v železarni veliko bolj prijetno kot na primer tek. Okrog plavalnega bazena vlada vedno prijetno prijateljsko vzdušje, vadbena atmosfera in igrivost, kar vse pripomore k bolj intenzivni vadbi.

Pri plavanju so še druge prednosti. To je šport pri katerem se ne gleda na leta starosti, spol in poklic, različne tehnike plavanja zaposlujejo vse mišične skupine, zlasti velike skupine rok in nog, čeprav seveda povsem drugače kot na primer pri teku. Pomembno pa je zlasti to, da se plavanje lahko organizira povsem ali v skupini in to je njegova največja prednost. Na ta način je zagotovljena možnost, da lahko zbere posameznik potrebno število

točk v plavanju vsak dan in v tednu.

Potrebno je omeniti še postopnost obremenjevanja na začetku sezone. Predvsem pa na postopnost obremenjevanja pri tistih ljudeh, ki imajo na sploh zelo nizko stopnjo kondicije. Za te primere je treba najprej ugotoviti v katero kategorijo treniranih ljudi spadajo in nato izdelati 16 tedenski, 13 tedenski ali 10 tedenski vsakodnevni program vadbe v katerih bodo pridobili nadpovprečno kondicijo. Pri plavalnem trinu vam želim mnogo užitka in zadovoljstva. Če se boste odločili za trim v obliki plavanja in vas zanimajo podrobnosti, potem se napotite na jeseniški bazen, kjer vas bodo o vsem informirali strokovnjaki jeseniškega plavalnega kluba.

Snega vedno manj

Priprave jeseniških alpskih smučarjev

Naznamljivo boste rekli, saj je poletje. Naslov sam kot tak ni nič posebnega, le kdo avgusta še misli na sneg? Sicer pa, čemu bi se ustavljali pri tem naslovu. Z njim sem hotel samo za trenutek vzbuditi vašo pozornost ter vas zainteresirati, da žrtvujete nekaj vašega prostega časa. Beseda bo o alpskih smučarjih in o njihovih pripravah.

Letni ciklusi treniranja se v posameznih športnih panogah med seboj razlikujejo. Medtem, ko so plavalci že na vrhu tekmovalne dobe, pa mi smučarji pravkar zaključujejo prvo pripravljalno obdobje, ki traja od srede junija do konca avgusta. Tistim, ki se s tekmovalnim športom niso ukvarjali naj samo v informacijo povem, da se priprave v vsaki športni panogi delijo na več pripravljalnih etap. Od prehodne dobe, preko posameznih pripravljalnih obdobji, pa vse do tekmovalne dobe. Prehodno obdobje za smučanje je nekako od srede aprila do srede junija. V tem času, ki pomeni aktivni odmor, se posvečamo dopolnilnim športom. To so vse igre z žogo, kolesarjenje, planinstvo itd. Enkrat tedensko smo hodili v okoliške hribe: na Mežakljo, v Črni vrh, k Valvasorjevi koči ipd.

Število treningov se sčasoma veča; tako npr. ta čas treniramo trikrat tedensko kondicijsko in dvakrat na snegu pod Prisojnikom. Od septembra dalje pa so kondicijski treningi štirikrat tedensko po dve uri. Treniramo na več krajih, odvisno od programa, ki je za določen trening predviden. Tako treniramo na igrišču Podmežakljo, v kopališču, v Završnici in Črnem vrhu.

V primerjavi z raznimi alpskimi državami z razvitim alpskim turizmom in tekmovalnim smučanjem, mora naš način treniranja biti prilagojen ugodnim razmeram za treniranje na snegu. V centralnih alpah imajo na primer skoraj enake možnosti treniranja tako čez poletje kakor tudi čez zimo. Poleg pozornosti osnovnim telesnim pripravam, je treba pri alpskem smučanju posvetiti največ pozornosti specialni kondiciji. Pri tem je odveč poudarjati, da je največ možnosti za pridobivanje tako kondicije pri vožnji navzdol na smučeh. Na plazu pod Prisojnikom, kjer ta čas snega že zmanjkuje, izpopolnjujemo tehniko vožnje, kolikor je to seveda možno. Plaz namreč poleg tega, da je dolg v najboljšem primeru le 200 m, za tehnično izpopolnjevanje ni najbolj primeren, ker je prestrin. Na nekaterih mestih pa zaradi razpok celo nevaren. Vendar nam kljub vsemu dobro služi. V času poletnega prvenstva smo tri dni trenirali na Kredarici, ki pa je praveč odročna in tre-

ning na sicer dobrem ledeniku, brez žičnice ni tako učinkovit.

Značilno za drugo pripravljalno dobo je, da se delo na »suhem« menjava z delom na snegu in to tem bolj v korist slednjega, čim bližje je zima. Naše priprave so tempirane na februar, ko bo v Črnem vrhu državno prvenstvo za mladince in mladinke ter državno prvenstvo za članke na Jahorini. Da bomo ta čas v dobri formi, imamo predvideno v času od septembra do decembra skupno 21 dni treninga v bližnjih smučarskih centrih v Avstriji in Italiji. V Kaprunu na primer, kjer so smučišča v izmeri 10 kvadratnih metrov med 2.300 in 3.000 metrov nadmorske višine, je najdaljša enkratna vožnja dolga približno tri kilometre. Na tem smučišču je najbolj primereno trenirati veleslalom ter slalom. En petdnevni trening je predviden tudi v Cerviniji (Italija), kjer bo po programu trening smuka. Kot zanimivost naj povem, da je na

smučiščih pod Matterhornom možno opraviti enkratno vožnjo v dolžini sedem do 12 kilometrov. Običajna tekmovalna proga za smuk pa je dolga dva do tri kilometre.

Ker so omenjeni treningi povezani z večjimi finančnimi izdatki, se jih bodo udeležili le najboljši tekmovalci kluba, ki bodo določeni na podlagi že izdelanih kriterijev ter po uspešno opravljenem kondicijskem testu. Seveda, bo pa treninge treba pripraviti tudi za mlajše perspektivne tekmovalce, ki po kvaliteti nekoliko zaostajajo za najboljšimi v Jugoslaviji, to pa zato, ker jim je bilo nekaj let nazaj posvečeno pre malo pozornosti. Zavedati se moramo namreč, da prednosti, ki so nam jih do danes dajali naravni pogoji v katerih živimo, v današnjem razmahu tekmovalnega smučanja izginjajo ter da je temu primerno treba investirati več, če hočemo obdržati pri mat jeseniških alpskih smučarjev.

Alojz Krauthaker

Hokejisti na pripravah v Italiji

Jesenški hokejisti so v sredo dopoldne odpotovali v italijansko mesto Allege, kjer bodo nadaljevali s treningi na ledu. Istoimensko moštvo Allege je znano med našimi poznavalci hokeja tudi po tem, ker so v letošnjih poletnih mesecih v omenjeni ekipi kot gostje nastopali trije jugoslovanski hokejisti — član Jesenic Viktor Tišler ter člana HK Olimpije Lado Jug in Rudi Hiti.

Najprej je bilo dogovorjeno, da bodo naši hokejisti v Italiji trenirali deset dni in med tem časom odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem. Toda gostitelji so odpovedali srečanja in naši bodo tako trenirali na ledu le osem dni. Trener Afanasijev je predvidel treninge dvakrat na dan po tri ure, kar bo nedvomno izredno naporno. Čeprav so tekme odpadle, se bo vodstvo našega državnega prvaka skušalo povezati v Italiji s tamkajšnjimi klubi in se dogovoriti, da bi z njimi odigrali nekaj prijateljskih srečanj.

Z moštvom ne bodo odpotovali trije igralci: Franc Smolej, Janez Pipan in Rado Razinger. Ivo Jan, ki ni bil na pripravah v Rigi bo tokrat prvič treniral na ledu skupaj z moštvom, kot tudi mladi branilec Ščap, ki so ga naknadno uvrstili v ekipo.

Kapetan jeseniških hokejistov Franci Smolej, ni odpotoval s svojimi tovariši v Allege zaradi službene zadržanosti. Če bi se udeležil tudi priprav v Italiji bi bil odsoten z delovnega mesta skoraj mesec dni, če pa je kot meni, preveč in je zaprosil upravo

HK Jesenice, da mu odobri ta izostanek.

Na pripravah v Rigi je po mnenju večine pokazal solidno formo mladi branilec Joža Razinger, ki je z ledene ploskve pavziral 15 mesecev. Kaže, da čas služenja vojaškega roka ni zavrnil možnosti za njegov nadaljnji hokejski razvoj.

Kot kaže branilec Jesenic Viktor Tišler ne bo v tej sezoni nastopal za barve 16-kratnega državnega prvaka Jugoslavije. Pred nedavnim je zaprosil upravo HK Jesenic, da bi mu omogočila prestop v italijansko moštvo Allege, kjer je kot gost nastopal to poletje. V omenjenem klubu bi Tišler opravljal dvojno dolžnost. Bil bi hkrati igralec in trener. Čeprav še ni povsem sigurno pa obstajajo velike možnosti, da bo uprava Jesenic ugodila Tišlerjevi prošnji, vendar bo od njega zahtevala nekatere obveznosti.

Pred odhodom v Italijo, je bilo vprašanje, ali bo z moštvom odpotoval tudi mladi vratar Marjan Žbontar. Po trenerjevih besedah namreč ta mladi igralec ni v pripravljalni dobi pokazal dovolj prizadevnosti, resnosti in spoštovanja do starejših. To mu je trener Afanasijev, ki je bil nekoč tudi sam vratar in je poleg drugih dobrih lastnosti znan po svoji mirnosti in preudarnosti, tudi povedal, vendar na način, ki ga igralci niso bili vajeni do sedaj.

Vzroki, ki zavirajo razvoj ženskega tekmovalnega športa v občini

(3. nadaljevanje in konec)

Vzrokov za neustrezno stanje v sferah ženskega športa je v občini kar precej. Eden izmed osnovnih je vsekakor slaba povezava med jeseniškimi šolami in športnimi organizacijami. Športni delavci na šolah in športni delavci v športnih kolektivih v občini slabo sodelujejo.

Ženski šport v večini športnih kolektivih tudi ne dobiva zadostne podpore športnih delavcev. Večina športnih delavcev zastavlja delo z dekleti, največkrat zato, ker fizične sposobnosti dekletom ne dopuščajo, takšnih rezultatov, kakor jih dosegajo moški in ker je osip pri dekletih mnogo večji. Iz tega tudi sledi, da delovanje ženskih kolektivov sloni le na enem ali dveh športnih delavcih. Tudi trenerji se branijo prevzeti ženske ekipe iz istih razlogov (slab pritok, velik vsip, daljša pripravljalna obdobja ob nezadostni podpori). Ob pomanjkanju finančnih sredstev, ki tare ves jeseniški šport, športni delavci največkrat na žrtvenik pomanjkanja polagajo prav ženski šport. Ženski šport je v jeseniški občini zapostavljen v vseh pogledih.

Poleg teh osnovnih vzrokov, ženski šport v občini spremlja še več drugih problemov. Izredno pomembno vprašanje je, kako dekleta vključevati v športne kolektive. Najbolje bi bilo, če bi učitelji oziroma športni pedagogi na šolah usmerjali dekleta, glede na njihove sposobnosti in nagnjenja. Klubi in društva pa bi večkrat morali izvesti različne akcije ali medšolska športna srečanja, turnirje in podobno. Vsa dekleta, ki aktivno delujejo v šolskih športnih društvih bi morale biti nekako vezana v športne organizacije izven šole. Delo teh bi se moralo bolj prepletati, s čemer bi lahko precej zmanjšali pojav, da dekleta po končani obvezni ali srednji šoli zapuščajo šport.

Kako zadržati dekleta na športnih igriščih, je temeljno vprašanje, ki je pogojeno tudi z naraščanjem individualnega in družbenega standarda. Kajti športna tekmovalna, športno treniranje zahteva od dekleta mnogo odrekovanja stvarim, ki jih pri naša današnji razvoj, v zame-

njava za preznojenost in utrujenost. Pri tem pa seveda ne pomislijo tudi na to, kar športno udejstvovanje vnaša v njihov telesni razvoj, zdravje itd. Res je v treniranju potrebno vložiti mnogo truda in se marsičemu odreči, toda vedno so tudi v športu trenutki, ko ves trud, vsa odrekovanja, bogato povrnejo z izrednimi doživetji, z občutki, ki jih poznajo vsa dekleta, ki se ukvarjajo s športom.

Morda so posredi tudi socialne razlike, ki v naši družbi ne bi smele obstajati, žal pa se še vedno pojavljajo. Najbolj pa se občutijo prav v ženskem športu, ki se odraža v oblačenju, ponašanju pa tudi v dresih. Posebno motijo razlike med bolj situiranimi dekleti in dekleti s slabšimi finančnimi možnostmi. Tako se slednje težko vključijo v sredino bolj situiranih samo zato, ker so slabše napravljeni, ker nimajo takšnih možnosti, kot vrstnice iz boljših družin! Tudi temu problemu bi morali posvetiti čim več pozornosti.

Problemov v ženskem športu v jeseniški občini je toliko, da bi lahko popisali precej papirja, pa verjetno do konca ne bi prišli. Treba pa bo storiti nekaj, da se ženski šport v občini premakne iz mrtvila.

Kako to urediti? Preprosto, treba je pričeti z načrtnim delom. Treba je odpraviti vse ovire in spremeniti miselnost, staršev in samih deklet. Športni delavci v šolah in klubih bi morali s skupnimi močmi pričeti z delom.

Reforma pa bo potrebna tudi v naši miselnosti, da se odpravi zapostavljanje ženskega športa. Dekleta sama bi morala mnogo več vedeti, kako pomemben je šport pri razvoju zdrave osebnosti.

S temi sestavki sem poskušal vsaj malo približati tekmovalni šport dekletom v naši občini in opozoriti na probleme, ki spremljajo ženski šport. Vesel bi bil, da bi svoje mnenje podali tudi drugi športni strokovnjaki v občini in dopolnili ali popravili mnenja, kajti tako bo namen teh člankov dosežen. Škoda je, da bi ženski tekmovalni šport v občini še na dalje stagniral.

B.

Revija šolanih psov v Lescah pri Bledu

Klub za vzrejo športnih in službenih psov v Lescah pri Bledu prireja v nedeljo, 26. avgusta, ob 16. uri na nogometnem igrišču v Lescah (pri restavraciji Center) revijo šolanih psov. Sodelovali bodo tudi člani kluba za vzrejo športnih in službenih psov iz Ljubljane. Na reviji bo sodelovalo 20 šolanih psov.

Upravni odbor kluba za vzrejo športnih in službenih psov v Lescah vabi ljubitelje psov, da se revije udeležijo v čim večjem številu. Vstopnina za odrasle je 5 din, medtem ko imajo otroci in vojaki prost vstop.